

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nru 1/1 a

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.

Mulțămite publice și liste
deschise costă zărilor 20 „

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Ceice sparg biserica lui Dumnezeu...

— De un biserician —

Este de remarcant faptul, că înființarea celor două episcopii maghiare de contra-bandă politică nu are nicidecăt temeiu istoric și că provocarea spre acest scop la un fond istoric este numai sinamăgire din partea politicianilor și gazetarilor jidano-maghiari.

De aceea, opinia publică a maghiarilor dela început chiar, a căutat un alt temei, care s'a părut mai sigur decât cel istoric: rezultatele statistice regnicolare și anumite necesități de ordin spiritual ale actualului contingent de neomaghiari.

Astfel pusă teza, ea are mai multă aparență de seriozitate decât dacă o consideri din punctul de vedere istoric.

Cine va fi însă naivul care să creadă, mai ales în privința elementului neomaghiar, statisticilor ungurești? Noi și toată lumea știm, că neomaghiarii luați în combinație la organizarea celor două proiectate episcopii, sunt nu dincolo de Dunăre, unde a fost locul de căpățenie al așezării ungarilor și nici nu „pusta“ pe care au gravitat ei mai târziu prin expansiune etnică, ci tocmai periferiile teritoriilor locuite din vechime de români și ruteni despre cari e știut, că cu toții au aparținut, până în veacul XVII, ritului și chiar credinței orientale.

Care este concluzia acestuj fapt istoric? Este că neomaghiarii din chestiune nu au din punct de vedere etnic origine maghiară, ci sunt români și ruteni desnaționalizați,

mai precis zis: maghiarizați, fie pentru că păstorirea sufletească din partea bisericii românești și rutene nu a putut salva periferiile din toate părțile, fie pentru că agresiunea elementului maghiar a fost mai violentă tocmai în aceste părți.

Un lucru însă e sigur, că existența neomaghiarilor mai ales pe la periferii aruncă în ordinea logică a lucrurilor și o umbră compromițătoare asupra statistice regnicolare maghiare.

Să privim deci chestiunea și din acest punct de vedere.

Statul ungar și-a avut și în trecut statistice regnicolare, să nu amintim altele, decât pe cele dela 1869, 1880, 1890, 1900 și 1910, cari și după părerea maghiarilor sunt mai vrednice de crezământ de cât celelalte anterioare. Totuș în cele dintâi statistice dintre aceste, nu ni-se vorbește despre vr'un element maghiar de limbă și aparținător credinței sau cel puțin ritului bisericii orientale.

Nici nu putea fi vorba de așa ceva, deoarece ceea ce nu a existat în firul istoriei și în realitatea etno — și demografică a acestei țări până la jumătatea veacului XVIII, nu putea fi trecut nici în cuprinsul statisticelor vremii următoare, fie ele cât de „ungurești“, ei a putut fi inventat d'abia prin machinațiile politicianismului unguresc, care s'a încuibat d'a binele și în birourile oficiului statistic regnicolar, în care ar trebui să aibă cuvânt

adevărul cel mai curat tocmai pentru că se spune în cifre.

Pentru ceice nu ne-ar crede pe cuvânt caută să relevăm, în următoarele, niște fapte elocvente.

La stabilirea a relațiilor de naționalitate s'a luat până de curând, și în regatul ungar, de criteriu limba maternă, sau limba mamei care te-a născut. Când însă s'a văzut că rezultatele statistice care operează cu acest criteriu dau greș pentru scopurile politice de maghiarizare în scopul formării unui stat național maghiar unitar, ridicat pe ruinele nemaghiarilor, — guvernele ungurești au căutat altă cheie statistice regnicolare. Astfel d. ex. la numărarea regnicolară din 1900 a populației, relațiile de naționalitate s'au cules și aranjat după formula: „limba maternă“ e „limba pe care ți-o declară de a ta și o vorbești *mai bucuroș*“.

Tot această „cheie“ făcătoare de minuni ungurești se întrebuintă și la statistica din 1910.

Așa apoi nu e mirare dacă statistica ungurească spune, că elementul maghiar în general, și în deosebi maghiarii „orientali“, sunt în continuă și rapidă creștere.

Să privim lucrul ceva și mai de aproape.

Zice un înalt personaj din ierarhia politică a statului ungar, dr. Reiner („of, ce mai maghiar de sânge!“),* că maghiarii de baștină, orientali de credință, au fost trecuți în conscripția dela 1870 sub rubrica altor „neamuri“ („egyebek“). Va să zică statistica regnicolară n'a îndrăsnit atunci

*) „A keleti vallásu magyar nemzetek egyház szerződése“ (pag. 39).

Spovedanie

*Prin sufletu-mi acuș de peatră, acuș duios, sentimental
Prin sufletu-mi ciudat, fantastic ca un bazar oriental
Trec zi și noapte-acciași oaspeți cu lumea lor imaginară,
Boemi cu fețe ofilite și vagabonzi fără de țară
Trec prin lumina violetă ca 'n parcurile solitare
Femei cu ochii ca amurgul și dulci profituri de fecioare
Și trec eroi înfrânți în luptă și cântăreți cu harfe sparte,
Ei trec spre-o poartă nevăzută pe care-i scris cuvântul: Moarte.
Ei trec de ani, ca ieri trec astăzi și-or trece mâne ca și ieri
Purtând în ochii vagi privirea acelor vecinice dureri.
Tăcând ca Sfînzul din pustiri, pe-ale gândirii stînci se sue
Trec toți tăcând deși prea multe putere-ar graiul lor să spue.*

*Să sue să privească lumea, se sue 'n negurele reci,
Să povestească cu amurgul și să privească peste vcci,
Să ducă palide stindarde 'a sufletului sărbători,
Să ducă palide stindarde din raze reci de meteori
Să ducă lacrimile toate cu cari m'a dăruit ursita
Și-o floare albă din salcâmul sub care-mi așteptam iubita
Și când al morții dulce inger m'o cere lumii de păcate
În în sicriu să mă așeze cu brațele încruciate
Căci de amara-mi nepăsare se 'neacă 'n neființă anii
Iar în pădurile revoltei m'așteaptă brațele Satani!*

Robinson.

Călători englezi despre români

de M. Beza

Turcia; Istoria și Progresul ei — este titlul unei cărți apărute la 1854. Ocupându-mă de călătorii englezi mai vechi, n-aș aminti-o, dacă nu s-ar spune pe copertă, că e scrisă după jurnalul și corespondența lui Sir James Porter. Acesta fusese ambasador la Constantinopol între anii 1747—1762. Din capitoul „Negotul Principatelor Danubiene“ scoatem cele de mai jos:

„Înălțimile formate de ramura nord-estică a Balcanului, care se îndreaptă paralel cu Dunărea din Silistra până la Tulcea în Dobrogea, au excelente pășuni pe coaste și văile lor. Aceste pășuni le folosesc mai ales păstorii transilvăneni, cari duc aci un negoț întins, departe de casele lor, sub deosebite condiții garantate de învoielii și precedente.

Acești păstori cunoscuți sub numele de mocani, rătăcesc în fiecare toamnă cu numeroasele lor turme de oi și capre, precum și multime de cai din Transilvania în Valahia și Moldavia, trec Dunărea la Giurgiu, Călăraș sau Brăila, de-și petrec iarna — parte în Bulgaria de nord-est, în cuprinsul dintre Tulcea și Varna, parte în șesurile Dobrogei.

Turmele lor rămân zi și noapte la aer; când viscoleşte greu, sunt conduse în adâncimi acoperite cu trestii și răchită, cari le apără întru câtva:

să le spună pe numele, convenabil agresivului politicianism unguresc, de „maghiari de legea veche”. D'abia îndrăzni aceasta s'o facă statistica dela 1900, când, după acelaș domn maghiar dr. Reiner se aflară în țara ungurească 31.833 suflete de maghiari orientali, toți trecuți acum pe față de cătră statistica regnicolară ca maghiari de viță și de lege veche.

Sub influința politicianismului unguresc, așa se vede, mai mult decât sub raportul de sporire prin nașteri, — maghiarii orientali trebuie că s'au sporit — înțelegem în birourile oficiului statistic unguresc — foarte mult până la ultima statistică din 1910, deoarece cum auzirăm și cetirăm de curând, politicianismului unguresc, cu întreg aparatul său, a pornit să înființeze pe sama acestor maghiari o episcopie maghiară orientală.

De fapt însă statistica maghiară se dă de altă parte ea însaș de gol când arată („1900 évi Népszámlálás”. Partea X. pag. 76), că procentul ortodocșilor, în loc de a crește, a scăzut succesiv, — la conscripțiile din 1850, 1857, 1868, 1880, 1890 și 1900, — dela 17.9% până la 14.6%, și totuși, elementul maghiar oriental a trebuit să crească.

Nu mai puțin miraculoasă este sporierea, până la presupusa cifră de peste 200.000 suflete a „maghiarilor” uniți, a cărora existență istorică s'a trudit, zădarnic, s'o dovedească o comisie regnicolară a maghiarilor uniți, printr'un memoriu prezentat papei Leon XIII, cu ocazia pelerinajului lor la Roma în 1900.

În loc de a intra în amănunte, caută să stabilim în termeni generali două adevăruri. Mai întâi remarcăm, că maghiarii greco-catolici își au locul de așezare principală pe acel teritoriu geografic, unde de o parte se ating sau chiar se strătaie jurisdicția bisericii române unite cu jurisdicția episcopilor rutene unite de Munkács și Eperjes, iar de altă parte este locul de așezare al „haiducilor” mutați de principele Bocskay, din Ardeal pe pusta Nyir,

ca o avantgardă a principatului ardelean.)*

Al doilea adevăr, ce se impune ochiului nepreocupat, este că rutenii uniți maghiarizați de pe aceste teritorii dau partea absolut covârșitoare a „maghiarilor uniți”, iar maghiarizarea lor s'a făcut chiar cu concursul ierarhiei lor din Ungvár și Eperies subjugate de arhiepiscopul primat latin unguresc și prin mijlocirea abuzului, început încă de prin veacul XVIII., de a maghiariza cărțile liturgice de rit oriental ale rutenilor uniți din amintitele două dieceze.

După astfel de precedente firește că statisticii maghiare i-a fost foarte ușor să arate — fără frică de desavuare din partea opiniei publice, adormită din punct de vedere național, a rutenilor uniți —, că numărul maghiarilor uniți a trecut cifra de 200.000. Și tot astfel i-a venit bine la îndemână violentului politicianism maghiar să se gândească la organizarea eclesiastică, cu tendințe politice, a nemaghiarilor uniți și ortodocși.

Ei, încerce s'o facă! Caută sălbatecul politicianism maghiar viciat prin semitism, să-și execute planul criminal.

Dar tot atunci maghiarismul, cât de trufaș și încrezut fie el, să nu o uite, că se atinge de cel mai sfânt drept și de cele mai delicate coarde ale sufletului omnesc: de simțul religios, și că, în clipa fatală, pe toate neamurile din aceasta țară, cari formăm majoritatea cetățenilor ugarari, primejdia comună ne poate afla încheați sub deviza biblică, de a asculta mai mult de Dumnezeu decât de oameni...

Și, mai departe, statul ungar să nu peardă din vedere situația sa dificilă, de a sta exact pe terenul, unde nu s'a încheiat încă milenara luptă religioasă dintre Apus și Răsărit și că cochetarea politică a ace-

*) Sunt elocvente pentru originea etnică a „maghiarilor” greco-catolici de pe teritoriul de sub întrebare, de o parte, multe nume slave rămase încă nemaghiarizate și numele frumoase românești, pe cari le aflăm chiar în inima maghiarismului greco-catolic, d. ex. în parohia Hajdu-Dorog și filiile sale, ca: Bogdan, Stoica, Stefan, Ancean, Coron-dan, Bran și în forma maghiarizată: Brány, Markuj (Marcu), Gyerman (Gherman), Urygán (Urdean) și Gurban, repetite de vr'o 6 ori; dar mai ales numele familiar de Oláh repetit de 23 ori. (Vezi: Emlékkönyv a gör. szert. kath. magyarok Római zarándoklatáról. pag. 137-146).

stui stat — apusean după originea organizației sale — cu ritul oriental, îl poate duce la soarta politică a Poloniei.

Pentru că scris este și aceea, că *ceie sparg biserica lui D-zeu, și Dumnezeu îi va strica pe dânșii!*

INTERNE

Pentru alegătorii români din cercul electoral al Aiudului. Clubul central român al comitatului Albei-inferioare a hotărît că de astădată la alegerca de deputat, ce se va ține în 14 Maiu n. la Aiud, să nu pună candidat propriu și prin urmare să nu iee parte activă la această alegere. În urma acestora alegătorii Români ai cercului Aiud sunt rugați a se abține dela votare și a nu lua parte la nici o manifestațiune în favorul candidaților de deputați ai cercului electoral.

Blaj, la 11 Maiu 1912.

Clubul central comitatens românesc.

Dările de seamă anunțate de d-nii deputați dr. Al. Vaida și dr. N. Șerban-amânate. Vestim alegătorilor români din comitatul Fogărașului că nici adunarea națională anunțată de deputatul Arpașului dr. Al. Vaida pentru ziua de 3/16 mai în Șinca-veche și nici adunarea anunțată de deputatul Făgărașului dr. N. Șerban pentru aceeași zi în Arpașul de jos nu se va ține, deoarece au trebuit amânate din cauze neprevăzute, numiți deputați fiind în aceea zi angajați la luptă în alt loc.

Pen'ru votul universal. Pe a doua zi de Rusalii partidul național slovac a convocat o mare adunare pentru votul universal în orașul Petrovaț. La această adunare au fost invitate și partidele naționale; german și sârbesc — și însuși liga votului universal!...

În numele acesteia va vorbi Jaszi Oszkar în ungurește și nemțește; Milan Hodzsa și Pavel Blacho, fruntași ai partidului național slovac, în slovacă; Ștefan Nicolici, va vorbi în sârbeste, iar Ludovic Kremling, șeful partidului național-german din Biserica Albă nemțește.

Nu știm cine se poate mândri în această companie: tovarășii noștri de suferințe — și de luptă adese-ori — cu Liga votului universal ori Liga cu dânșii... Dela o vreme Liga nu mai pare a în-

aci sunt hrănite cu fân; dar adesea, dacă iarna ține mult și fânul se isprăvește, bietele animale flămânde mănâncă rămurele de răchită și scoartă, din care pricină un mare număr pier.

Cu primele raze ale soarelui de primăvară turmele-s mănate pe înaltele pășuni, unde curând își revin din lipsurile iernii. Mocanii atunci îngrijesc de fătutul micilor și de tunsoare, și apucă drumul înapoi spre Transilvania, în iunie; încă mulți rămân toată vara în Bulgaria. Negustorii mai mari au deasemenea și turme de boi, și arendează dela moșierii turci locuri de păscut.

Aceste imigrări ale mocanilor în Bulgaria datează din timpuri imemorabile, și se întemeiază pe obiceiul primitiv și pe depline convenții mai târziu cu Poarta otomană.

Păstorii transilvăneni în Bulgaria se bucură de privilegiile supușilor austriaci: ca atari sunt scutiți de taxele, la cari sunt supuse Raiatele, și sunt sub jurisdicția consulatului austriac din Galaț. Cu toate repetatele încercări ale autorităților turcești locale să-i facă pe mocani a plăti taxe, privilegiile lor au fost menținute prin sforțările consulilor austriaci...

Lăns ce aparține mocanilor Transilvăneni nu plătește vamă la Kronstadt, dacă este însoțită de listele de export ale unui număr corespunzător de oi. Cheltuielile mocanilor pentru turmele lor sunt moderate și se mărginesc la renta pășunatului de 2000—3000 piaștri, pentru o turmă de o mie, și la costul fânului iarna, care diferă după iarnă,

dar se poate socoti dela trei la patru piaștri pe cap. Leafa ciobanilor e foarte neînsemnată și se plătește parte în oi sau miei, așa, că ei își au la timp turma lor proprie. Din asta putem vedea, că obiceiurile primitive ale triburilor pastorale au rămas neschimbate printre Mocani.

Ca și crescuți în pășunile grase din jurul Silistrei și Hirsovei și în districtul Kustenge sunt în genere vânduți comisiei Austriace de remonte pe un preț mijlociu de douăzeci și trei ducati.

În Valahia de asemeni, cu deosebire în ținuturile Brăilei și Râmnicului, numeroși Transilvăneni s'au așezat și numărul oilor ținute acolo poate fi de vre-o 500.000.

Mocanii aparțin rasei Valahe și felul lor de viață e foarte simplu. Locuiesc în case de pământ, îndurând orice fel de vreme, îmbrăcați în haine groase și piei de oi și se hrănesc deobște cu mămăligă. Sunt încă într'un nivel scăzut de educație deși superior de acela al fraților lor din Valahia, și au virtuțile și viciile națiunilor nomade. Mulți dintre dânșii sunt bine cuprinși și au, pe lângă numărarese turme și mari sume de bani gata.

În vremile de mult, Valahia — sau poate Moldavia, formau hotarele migrațiunii lor. Intinderea agriculturii însă, ia lipsit de o mare parte de pășuni și de aceea se duc într'un mare număr în Bulgaria, unde, din cauza puținei populații, mai mult de trei sferturi de pământ is nearate. În astă țară va fi prin urmare loc de ajuns pentru turmele lor timp de mai mulți ani: totuș nu se

poate nega, că felul și obiceiul după care e dus negoțul de Mocani, nu se împacă cu progresul făcut în agricultură și se va termina într'o zi și aci“.

La sfârșitul cărții *Turcia; Istoria, și progresul ei* e o scrisoare în care se povestește călătoria ambasadorului James Porter dela Constantinopol în Londra la 1762. Trecerea prin Moldova e descrisă în câteva rânduri:

„Sosirăm, Iunie 23 în Galaț, un sărac sat în Moldova, deși moldovienii îl numesc un oraș. Furăm primiți totuș, cu un fol de pompă și ne găzduiră binișor la o mănăstire dedicată Feciorei. Cinci zile după asta, ajunserăm la Jași, capitala Moldoviei, unde străzile sunt formate din lemne în loc de a fi pavate; nu se întâlnește nici vanitatea grecească în mândrețea clădirilor. Furăm găzduiți în ce se zicea o casă de plăcere, aparținând prințului; era afară din oraș: cât privește înălțimea sa, l-am lăsat în măreția lui însuș, ne îngrijindu-ne de onoarea, sau mai bine osteneala, de a-l vedea“.

Să contribuim la fondul zlarisților români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii „Ardeleana” în Orăștie — Szászváros.

venna nimic în cumpăna factorilor hotărâtori ai reformei electorale — așa că nu înțelegem pentru ce nu s'ar putea mândri în compania partidelor naționale nemaghiare, cari au învitat-o.

*

Cea mai nonă poezie. Unul din bărbații marcanți ai partidului justhîst, d. L. Halló surprinde lumea politică, în ultimul număr al ziarului „Magyarország”, cu următoarea destăinuire stranie:

— Noul proiect de reformă electorală contemplat de Lukács înseamnă o abateră totală de mare dela votul universal și egal ca cel de până acuma. Aferă de cele 5 categorii, proiectul mai stabilește alte 8 pături și 10 categorii secundare deosebite. Cetățenii statului sunt distribuiți în fel de fel de rubrici superioare și inferioare. Comparând numărul celor vechi cu numărul alegătorilor noi, observăm numai decît și chiar în ce privește limitele de etate, o mare înegalitate. Vechii alegători, care în parte covârșitoare nici nu știu să scrie și să citească, vor putea merge la urnă împlinind 20—21 de ani, cei noi, dimpotrivă, numai după ce vor fi împlinit 30 de ani. E păcat de fiecare clipă ce se pierde în jurul dreptului electoral întemeiat pe cens, fie acesta ascuns, fie de-lurat. Numai pe kmein dreptului electoral universal și egal se poate merge înainte. Dar o condiție tot atât de esențială și de inevitabilă e și votarea secretă. A delimita votarea secretă la orașe, e absolut cu neputință. Omul sărac și simplu, e vrednic de aceeași apărare. Principiul e însă: votul secret e reclamat de curățenia alegerilor.

Las, că cunoaștem și sinceritatea acestor democrați de contrabandă, — proiectul acesta întrece totuși orice închipuire. De altfel, noi, de înțelare ne-am convins de absoluta lipsă de onestitate politică a noului șef de cabinet, nu putem decît să ne bucurăm de un proiect atât de bizar, căci cu cât el va sfida mai mult orice criterii ale vieții constituționale, cu atât soarta lui e hotărîtă mai clar, dinainte.

*

„Două feluri de metode”. Astfel își intitulează — scrie „Revista Economică” — ziarul „Temesvári Hirlap” un articol, ce l-a publicat nu de mult la loc de frunte asupra băncilor noastre. Prilej la aceasta i-au dat donațiunile de K 20.000 — și K 10.000, ce pretinde a fi făcut „Albina”, în anul acesta pentru sprijinirea scopurilor naționaliste valache din Ardeal și pentru ajutorarea presei valache.

După metoda cunoscută „T. H.” repetă acuzele atât de des ridicate în contra băncilor noastre, că în liniște promovează scopuri politice și tind la deposedarea elementului maghiar, pretutindenea unde ajung a fi creditoare la maghiari.

Pe lângă număroasele minciuni și calomnii, articolul conține și unele constatări prețioase pentru noi, prin cari autorul însuși invalidează aserțiunile sale defăimătoare. Constată anume că băncile noastre nu sunt întreprinderi de speculație, ci în prima linie promovătoare puternice a întăririi economice a poporului român. Face în privința sumelor donate pentru scopuri culturale comparație între băncile românești și maghiare, amintind ca exemplu pe „Albina” și „Casa de păstrare din Săliște”. Aceasta din urmă — zice — deși are capital abia de K 26.000 — a dat într'un singuran K 8179 — pentru scopuri naționale și culturale valache.

În schimb cele mai puternice două bănci maghiare din Ardeal, cari au capital social de K 2 milioane au „jertfit” împreună pentru scopuri de binefacere și culturale maghiare tot atunci K 2450 și în același an s'au putut aduna dela totalitatea băncilor maghiare, după lansarea a număroase apeluri și după multă cerșitorie abia K 2204 pentru școlile și bisericile unor comune maghiare primejduite de valahizare.

În aceasta zace simburile chestiunii de naționalități! Și autorul se gândește cu invidie la idealismul lipsit de egoism, cu care știu lucra nemaghiarii chiar și prin întreprinderile lor comerciale. Patriotului timișorean i-a impus mult și alegerea d-lui Octavian Goga, a acestui „poet naționalist valah înflăcărat de fanatism” în direcțiunea „Albinei”. La maghiari — se tângue — poet sau scriitor poate ajunge într'un astfel de post numai după ce a ajuns deputat sau membru în casa magnaților cu mare trecere. „Căci la noi (la maghiari) afacerile primează toate”. Adevăr grăești! zicem și noi.

Biserica română din Bucovina și primejdia Rutenilor

I.

Una din primejdiile cele mari, cari amenință neamul nostru din Bucovina, care cantă să-i înăbușe și să-i nimicosească sfânta biserică, care voiește să-i răpească donațiunile cu cari voievozii și domnitorii români au înzestrat sfintele locașuri, este năvala scorsurii galițieno, a ucrainilor lacomi și barbari, cari în timpul din urmă sunt de o obrăznicie fără seamăn. De vre-o sută și câțiva de ani, acești venetici au venit în Bucovina. La venirea lor erau într'o stare de plâna, flămânzi, ruși, săraci lipșiți pământului. Frații noștri bucovineni i-au primit pe acestia, și ca la niște prieteni flămânzi li-au dat de mâncat. Goi au fost și i-au îmbrăcat, fără de căpătâi au fost și le-au dat loc de țarină și de casă. Pentru ca să aibă pace în țară li-au lăsat locuri din locul lor, li-au deschis bisericile pentru ca să aibă locaș de mângăere pentru viața lor sufletească. Tot de dragul păcii, li-au încuviințat să slujască în biserici în limba ruteană. Rutenii la venirea lor în Bucovina, erau de lege greco-catolică, adecă uniți. Văzând bogăția bisericii române ortodoxe din Bucovina, de dragul fondului au trecut la ortodoxie, ca să se poată împărtași din binefacerile bisericii române ortodoxe. Românii au făcut o mare jertfă primindu-i, în bunul gând, că le vor fi recunoscători. Dar s'au înșelat amarnic, căci ucrainii drept răsplată pentru sacrificiile făcute de români, ca niște corbi pânditori de pradă vor să le ia și cenușa din vatră, și ca niște șerpi veninoși vor să-i otrăviescă cu veninul lor.

În cei o sută și mai bine de ani, de când Bucovina a ajuns sub coroana Habsburgică, poporul român din această țară, nici odată n'a fost mai zdruncinat în existența sa, cum este acum. În acest timp este vorba despre existența bisericii române din Bucovina, care trece prin încercări foarte grele. Este știut, că biserica a fost și este siogura ocrotire a neamului nostru.

În dulcea Bucovină nimicindu-se biserica, se nimicosește existența neamului, pentru că neamul nostru și biserica sunt atât de strâns legate una de alta, încât una fără alta nu pot să existe. Românii bucovineni au avut puține timpuri vesele, bune și frumoase, acum însă vitregia vremurilor i-a cuprins, tristețea le încrețește fruntea lor senină, deoarece cuțitul a ajuns până la os. Primejdia este așa de mare, încât acum e momentul suprem, ca toți, în cari bate o inimă românească, toți cari simțim românește, toți, cari putem să alinăm durerea fraților noștri, să apărăm existența bisericii ortodoxe române din Bucovina, să mângăem pe frații întristați, să-i întărim și să strigăm veneticilor galițieni: *Opriti-vă și nu mai departe, am tăcut cât ați căutat să-i exploatați materialicește, acum însă, când loviți în existența bisericii românești, când ca niște șerpi veninoși, voiți să otrăviți pe cei ce v'au crescut, când voiți să ne pângăriți idealurile credinței noastre, când voiți să ne nimiciti biserica, vă veți zdrobi de rezistența noastră, în inimile cărora este adânc săpată amintirea eroicilor dela Putna. Vom ști apăra moștenirea scumpă inimii noastre.*

Ceeace gândiți voi, nu va veni nici odată, căci biserica română ortodoxă din Bucovina este recunoscută și apărată de legile austriace ca o biserică a statului. Avutul ei, la care râvniți, este păzit și respectat prin lege și nimeni, cât va fi suflare românească ortodoxă în Bucovina, nu va putea dispune de el, decît Românii, pentru că este numai al Românilor.

*

La încorporarea Bucovinei la Austria, populația română era 9 din 10 părți, deci numai o parte era străină. Oricât de mult s'ar fi încercat rutenii să falsifice statisticele din acele vremuri, cari arată vădit că ei erau în număr foarte mic, nu pot reuși căci adevărul e pururea adevăr.

Cea mai mare parte a rutenilor au venit ca lucrători aduși pe moștile mănăstirești, din cauză că se simția lipsă de brațe în Bucovina. Starea ucrainilor aduși și acestor cari erau în Bucovina era de tot rea, atât în ce privește starea intelectuală cât și cea materială. Școlile câte erau pe acele vremi erau numai școli moldovenești. Pentru ca să se poată cunoaște cât de slab era poporul rutean pe atunci, ajunge dacă cităm din isvoade că peste zece ani după ocuparea Bucovinei s'au adna pentru trebuința școlilor din Bucovina 5000 de cărți românești și numai 25 de cărți rasești.

Se poate oare o dovadă mai puternică pentru numărul mic al rutenilor veniți aici, cari astăzi își dau ifos de băștinași get-beget ai țării acestoia și se străduiesc a micșora pe români?!

La înmulțirea rutenilor în Bucovina a contribuit și faptul, că împărăția Austriei a încuviințat să se dispenseze prin 50 de ani de serviciul militar acei galițieni, cari lipsiți de pământ și de avere în țara lor vor trece în Bucovina pentru a se așeza aici pe plaiurile românești.

În chipul acestu fugind de serviciul militar și gonit de sărăcia lucie ce-i sugruma în țara lor, galițienii au dat năvală asupra pământurilor românești și așezându-se între români, numărul cel mic al rutenilor, de pe timpul anexării, s'a urcat în mod înspăimântător, încât la anul 1850 au ajuns cifra de 140.000 față de 180.000 români. Dela 1850 înainte prin curgerea șuvoiului din Galiția și prin rutenizarea românilor, din acele părți ale țării unde se așezaseră ucrainii, numărul lor a început să sporească, așa că în anul 1880 rutenii întrec pe români cam cu 50.009 și la 1890 cam cu 60.000 de suflete. O cauză care nu puțin a contribuit la creșterea numărului ucrainilor a fost faptul că românul, fire inteligentă, a învățat limba ruteană foarte repede și la numărarea poporului nu întreba de este cineva român sau rutean, ci îl scria pe fiecare care îngăima câteva cuvinte ruteneti în protocoalele recensământului de rutean. Dovadă despre acestea este faptul, că sporul rutenilor îl aflăm totdeauna mai mare acolo, unde-i aflăm locuind împreună cu românii, pe când de tot mic unde trăiesc numai ei între oaltă.

Dar oricât de mult s'ar opinti statistica să micșoreze numărul românilor, este zădărnice, căci dacă nu azi, mâne simțul românesc se va deștepta și atunci vai și amar

de ei. Toate încercările de a schimba pe hârtie suprafața Bucovinei și de a așeza ruteni acolo unde nu se află, se vor răsbuna de cu bună vreme, deoarece chiar azi putem constata acea încercare firească de trezire a simțului românesc, care face pe românii din toate satele de peste Prut să ceară în mod hotărât înființarea de școli românești.

*

Imbătați de farmeacul avântului nefiresc prin care s'a întâmplat, că la anii 1880 și 1890 rutenii întreceau numărul poporului român, ei începu a se organiza politiceste și la 1891 înființează o societate politică, căreia îi dau un program călăuzit de poftele lor nesătioase de a se ridica pe spinarea poporului român și fiind întăriți odată, a-l șterge la un bun prilej de pe fața acestui pământ românesc.

Aruncându-și ochii lor asupra fondului religios ei își pun drept țintă despărțirea arhidiecezei gr.-or. bucovinene și spre acest scop începe a cere toate acele lucruri ce le pot ajuta și pregăti terenul. Astfel ei cer ca jumătate din toate posturile din consistor ca și din celelalte întocmiri bisericesti să fie ocupate cu preoți de naționalitate ruteană; ei cer spre a-și întări poziția lor în biserică română, ca slujbele bisericesti să se facă pe jumătate în limba lor; ei cer călcarea dreptului istoric al limbii românești și introducerea limbii lor ca limbă oficială în toate direcțiile bisericesti; ei cer predicator rutean la catedrală și în bisericile de peste Prut predici numai în limba ruteană și în fine cer ca în seminarul teologic din Cernăuți să se primească pe jumătate candidați de preoți ruteni. Câtă nerușinare, cât de nedrept și cu câtă obrăznicie s'au încumetat rutenii a cere toate acestea, vedem din faptul, că biserică ortodoxă română din Bucovina, atât după întemeierea cât și după ctitorii și menirea ei, este un așezământ curat românesc la care rutenii n'au contribuit cu nimic. Astfel episcopia din Rădăuți a fost întemeiată de Alexandru cel Bun, bisericile și mănăstirile din Bucovina au fost clădite numai de Voevozi moldoveni și alți români evlavioși și înzestrate tot de asemenea ctitori, mai ales Voevodul Ștefan cel Mare, cu întinsele lor averi, care formează astăzi bogatul fond religios al bisericii române ortodoxe, care însă cu darere este administrat de foarte puțini bărbați de aceeași limbă, neam și lege cu noi.

În fața acestor fapte dovedite prin hrisoavele bisericii și recunoscute de întreaga lume programul rutenilor, care din 1891 tinde spre a pune mâna pe biserică română ortodoxă, constituie o obrăznicie și nerușinare fără pereche, la care trebuie să se răspundă cu altceva decât cu blândețe și bunătațe ce li-au arătat-o soții bucovineni până acum.

*

În anul 1867 publicându-se legile fundamentale de stat, care lasă în sama fie-

cărei națiuni de a se desvolta în direcția dorită de ea, rutenii au isbutit sub mitropolitul Hacman, ca să introducă pe acest temei atât în consistor cât și în celelalte oficii bisericesti limba lor ruteană ca limbă oficială. Întăriți prin această întocmire stoarsă pe nedreptul dela români, rutenii nesătioși pornesc să ceară preoți, protopopi, consilieri consistoriali și chiar profesori universitari de neamul lor, la facultatea teologică.

Dar cât a trăit Marele mitropolit Silvestru îndeplinirea dorințelor lor s'a sfârșit de bărbăția neînfrănată a acestui păzitor vrednic al bisericii ortodoxe române din Bucovina. El a pătruns de cu vreme în intențiile lacome ale conducătorilor ruteni și i-a tratat cu drept cuvânt ca pe niște fii rău crescuți și nemulțumitori. La anul 1895 murind Marele Silvestru scaunul arhiepiscopesc fu ocupat de neputinciosul mitropolit Arcadie Ciupercovici. El rupe cu tradițiile mitropolitului Silvestru și călcând în picioare fața românească a bisericii, dădu ascultare tuturor cererilor venite din partea rutenilor, împlinindu-le toate poftele și cerințele în măsura cea mai largă. Astfel această stare nevrednică a bisericii ort. române din Bucovina deschide porțile consistorului și aduce în sfatul mitropolitan tot pe atâți sftnici ruteni pe câți români. Totodată facultatea teologică suferă cea mai mare rușine posibilă, prin faptul că slabul Ciupercovici dăruiește cuvântul său arhieresc rutenilor pentru ca să-și aducă la facultate un profesor de ai lor și mijlocește în acest fel ca să se urce pe catedră la universitate, neavând rutenii oameni învățați, spre marea ei rușine, un om care nici prin cap nu-i trecea că o să ajungă catihet pentru clasele primare și nicidecum la universitate — profesorul Ierimiciuc, — unul dintre cei mai neînvețați preoți.

Anul acesta și-a schimbat numele în Ieremiv crezând prin aceasta că va căpăta oarecare lustru dar tot Ieremiciuc a rămas.

Incurajați de atâtea cuceriri, la care nici n'au visat și știind ei bine că în Austria ajunge ceva numai acela care strigă și se plânge, ei pornesc să umble pe la ministerile din Viena, ca să li-se îndeplinească și ultima cerință, dându-li-se o episcopie proprie ruteană cu un vlădică propriu în Coțmani. Față de această cerere a rutenilor care au ars până la inimă lumea românească din Bucovina, românii bucovineni n'au luat la început nici o atitudine, crezând, că poate cu vremea spiritele rutene se vor domoli și că va mai trece multă vreme până ce se va putea discuta în adins asupra acestui lucru.

Înăsprindu-se raporturile din ce în ce dintre români și ruteni, s'a constatat că e cu neputință de a duce mai departe în biserică română un trai cu rutenii. Cu inimă frântă și cu mâhnire nespusă au trebuit să-și zică românii în sfârșit că ar fi mai bine să răsplătească păcatul blândeței și buneii găzduiri, cu care i-au cinstit pe ruteni, cu încuviințarea unei episcopii

proprii rutene, pentru care se străduesc cu atâtea patimă nebună. Cu acest scop s'a ținut în anul trecut la Cernăuți în ziua de 4 (17) iulie un mare meeting la care au participat poporeni români din toate părțile Bucovinei. Petiția alăturată memorandumului, iscălită de 16,400 (șeasesprezece mii și patru sute) de români a fost trimisă Președintelui Impărat, prin care au cerut să li-se dea rutenilor o episcopie la Coțmani, rămânând astfel arhidieceza cu caracter curat românesc.

Nesătioșii și lacomii ruteni nu s'au mulțumit. Ei tind acum precum vom vedea la mai mult.

Șt. Mășara.

EXTERNE

O soluție în chestia cretană. Am anunțat, că între puterile protectoare și Grecia urmează un schimb de idei pentru aflarea unei soluții în chestia cretană.

După o telegramă din Athena s'ar căuta o soluție, prin care pe deoparte se stabilește suveranitatea Turciei asupra Cretei, de altă parte iarăș cretanilor li-se deschide posibilitatea unei apropii politice de Grecia. Și anume Creta ar plăti anual o sumă Turciei, ca feudala acesteia, iar în fruntea ei va fi un guvernator numit de regele Greciei.

*

Suchomlinov rămâne. Nu de mult s'a răspândit știrea, că Suchomlinov, ministrul de război al Rusiei va demisiona.

O telegramă din Petersburg anunță, că prin ministrul Kokowzev și ministrul de război Suchomlinov au fost la Livadia în audiență la țar și cu ocaziunea aceasta Suchomlinov și-a înaintat cererea demisiei, din motivul, că poziția lui a devenit imposibilă în urma intrigilor. Țarul însă n'a primit cererea aceasta, ci l'a întărit pe ministrul în postul său, iar supărându-se de intrigile făcute de generalul Polisanov, locțiitorul ministrului de război, a ordonat pensionarea acestuia.

*

Sald Pașa pentru o nouă meditațiune a puterilor. Sald Pașa marele vizir a făcut următoarele declarațiuni corespondentului din Constantinopol al ziarului „Matin”:

„Ocuparea insulei Rhodos și a celorlalte insule din marea Egee nu va schimba întru nimic atitudinea guvernului otoman, care persistă în hotărârea sa de a nu încheia pacea decât atunci când suveranitatea sultanului asupra Tripolisului se va recunoaște nu numai în mod teoretic, dar și în mod efectiv.

A vorbi despre recunoașterea suveranității religioase a sultanului este timp pierdut, căci ea va fi în orice caz recunoscută de oricare musulman.

Pacea se impune totuși, căci prelungirea actualui situații anormale, ar putea să periclitizeze pe cea europeană.

Din cauza aceasta puterile trebuie să caute un mijloc ca să întreprindă o mediațiune, care să o poată primi și Turcia.

Franța și Anglia, au cel mai mare interes pentru menținerea echilibrului în marea Egee.

Iar pe de altă parte Italia n'ar accepta convocarea unei conferințe europene.

*

Reforma electorală în Italia. O telegramă din Roma anunță: în camera italiană după vorbirea referentului Bertolini s'a primit propunerea prim-ministrului cu 390 voturi pro și 6 contra, în urma căreia s'a trecut la dezbaterile speciale a proiectului, prin care se va introduce în Italia sufrajul universal.

*

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrássy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 „ „ „
SAUZAN și mătăsuri într'o
culoare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.

Francezii și germanii în Maroco. Ministerul de externe al Germaniei de o săptămână primește zilnice rapoarte dela consulii germani din Maroco, în cari se descrie pericolul care amenință pe supușii germani.

Agentia Havas află din Tanger, că ministrul Germaniei a semnalat însărcinării de afaceri al Franței o perchiziție făcută de 150 soldați șerifieni, comandați de ofițeri francezi, la domeniul Ulad Bessain, care aparține vice-consulului Germaniei la Laras.

Ziarul „Kölnischer Zeitung” primește din Tanger știrea că directorul dela așezămintele economice a soc. Reushausen confirmă știrea despre atacul făcut de trupa șerifiană, condusă de 2 ofițeri francezi. El spune că atacul s'a făcut fără nici un motiv; trupa a jefuit, a făcut prizonieri pe indigeni și i-a maltratat. De altcum plânsorile, cari le fac supușii germani, contra prigonirii din partea miliției franceze sunt nenumărate. Sedsal, un supus german este ținut închis și eliberarea lui nu se poate exopera nicidecum.

Afacerea Borchardt în parlamentul prusian. Intr'un număr trecut am scris despre scandalul ce s'a petrecut în camera prusiană, când deputatul socialist Borchardt nesupunându-se ordinului președintelui parlamentului a fost depărtat din sală cu ajutorul poliției.

O telegramă din Berlin anunță acum, că președintele parlamentului a convocat sâmbătă pe conducătorii partidelor la o consfătuire în chestia aceasta. Toți conducătorii fracțiunilor sunt pe punctul de vedere al președintelui și astfel se crede, că la votarea chestiunii acesteia parlamentul va declara de legală eschiderea deputatului Borchardt de către președinte.

Bonar Law despre concurența navală a Angliei cu Germania. Deputatul Bonar Law, luând cuvântul la o adunare a „Ligei conservatoare” a declarat următoarele: „Nimeni nu simte mai bine decât mine, că nu poate să fie o nenorocire mai mare ca un războiu între Anglia și Germania, ori ce sfârșit ar avea acela. Ne-am luat la întrecere cu Germania, în privința armamentelor, în sfârșit victoria va rămânea aceluia, care are punga cea mai mare. Poporațiunea, puterea și bogăția Germaniei crește cu mult mai repede, decât a Angliei și dacă noi ne-am baza numai pe mijloacele țării noastre, am fi în curând în imposibilitate de a întreține o putere navală, de care avem lipsă pentru apărarea noastră.

Când partidul conservator va reveni la putere, se va sili să caute să ajungă la o înțelegere și va căuta să întărească țara noastră cu mijloacele nesecate ale marilor națiuni surori, răspândite prin lume.”

Anexarea guvernamentului Chelm votată în Duma. Duma a continuat în a treia citire proiectul privitor la provincia Chelm. Adunarea a adoptat, cu toată opunerea polonezilor, adausul propus de octombriști zicând că guvernământul Chelm nu va mai fi administrat de guvernatorul general al Varșoviei, ci direct de ministrul de interne.

Duma a respins cu mare majoritate amendamentele propuse de polonezi la acest proiect de lege. Amendamentele acestea au fost susținute de Harusevici, Dimșa, Parcevski.

Amendamentul propus de episcopul Eulogius cerând restabilirea textului cum era propus de guvern prin care se interzice lucrările în birourile administrative și în tribunale din guvernamentele polone în zilele de sărbători catolice a fost adoptat cu 108 voturi contra 91. Au protestat însă d-nii Parcevski și cadetul Rodicew.

Celelalte articole au fost adoptate așa cum au fost votate în a doua citire. Discuțiunea s'a încheiat apoi.

D. Harusevici a declarat, după închiderea discuției, că votul de azi înseamnă începerea apărării provinciei polone de polonezi.

D. Rodicew a declarat că vor vota în contra proiectului cadetii, cari vor să rămână credincioși principiului libertății.

Octombristul Aurep, în numele partidului său, declară de asemenea că va vota în contra proiectului care, fără a da satisfacție elementelor rușești, nu satisface pe nime.

Legea a fost votată apoi cu 156 voturi contra 108 în aplauzele drepte și a unei părți din centru în mijlocul șomotului, tumultului și fluierărilor pe băncile stângei.

Proiectul de lege a fost trimis unei comisiuni pentru redactarea definitivă.

Dela frați

DIN ROMÂNIA.

Centenarul răpriei Basarabiei. Comunicatul „Ligei Culturale”. „Față de caracterul demonstrativ pe care mitropolia Basarabiei și un număr de nobili renegați din această provincie înțeleg a-l da centenarului anexării Basarabiei, comitetul central al Ligei Culturale crede de cuviință a lua aceste hotărâri, destinate să pună în evidență durerea pe care această amintire o trezește în inimile românilor liberi :

1. *Se va tipări cartea d-lui N. Iorga asupra „Basarabiei noastre.”*

2. *Se va organiza și în București o mică expoziție în legătură cu viața românească a Basarabiei.*

3. *Se va întemeia o tipografie modestă cu litere cirilice pentru răspândirea culturii românești în Basarabia.*

4. *Se va organiza în toată țara pentru ziua de 16 mai o colecție pentru întemeierea pe lângă universitatea din Iași, a unui internat al studenților basarabeni.*

Din partea comitetului ieșan primim următoarele :

„Serbările din Basarabia, pentru anexarea ei la Rusia, se vor face în Chișinău la 16 mai, iar nu la 26 mai, după cum s'a anunțat.

Protestarea românilor trebuie să se facă deci în aceiași zi prin arborarea drapelului tricolor, cernite cu o bandă neagră, prin conferințe, procesiuni și orice mijloace vor găsi de cuviință comitele locale din întreaga țară.”

Comunicarea d-lui profesor dr. Marinescu la Academie. Vineri la orele 2 d. a., Academia a ținut o ședință publică, în care dl profesor dr. Marinescu a făcut o interesantă comunicare asupra influenței dezastruoase a tutunului. D-sa a început prin a arăta manifestările ce le are tutunul asupra stărei nervoase, (dureri de cap, ameteți, etc.) asupra simțurilor, auzului și văzului, etc. Vorbește apoi despre diferitele boale provocate de tutun, de multorii mortale, ca bătăile de inimă, angina pieptului și altele cari împiedică funcționarea regulată a mecanismului omenesc.

Dintre marii literați ori învățați cari priveau tutunul ca ceva cu totul vătămător, d. dr. Marinescu numără pe Goethe, Heine, Hugo, Balzac, Michelet, etc. Dintre cei cari au abuzat de tutun sunt Th. Gauthier, Baudellaire, Flaubert, etc. Cea mai mare parte din aceștia detestau tutunul, dar, fiindu-le o obiceiuință de care nu se puteau despărți, le era imposibil să se desvețe. Apoi d. Marinescu înșiră o mulțime de exemple și de cazuri tipice, prin cari dovedește și mai bine relele produse de tutun.

Trece apoi la influențele dezastruoase ale alcoolului asupra stărei produse de acesta, de excitațiune și de paralizie, de slăbirea forțelor vitale și organice, demonstrează influența alcoolului asupra celor predispuși la crimă, legătura dintre alcoolism și criminalitate, vorbește despre alcoolizarea marinarilor când s'a scufundat Titanicul, și despre alcoolizarea sinucigașilor din strada Popa-Rusu.

Apoi d. dr. Marinescu, termină importanta-i comunicare punând în legătură alcoolul, tabagismul cu starea socială, și cu o întreagă rasă care de multe ori poate să decadă în urma acestor dezastruoase obiceiuri.

N. I. P.

DIN MACEDONIA.

Un regulament al eforturilor școlare. Ceterim în „Peninsula Balcanică”, ziarul fraților macedo-români, care apare la București: Comisiunea compusă din dnii I. Valaori și Gh. Murnu, care funcționează pe lângă ministerul afacerilor străine, — secția școalelor străine, — după cum am arătat în numărul nostru precedent, lucrează actualmente la întocmirea unui regulament pentru funcționarea școlilor primare.

Aflăm, că imediat după terminarea acestei lucrări, comisiunea va elabora un regulament pentru funcționarea eforturilor școlare din Macedonia, ce urmează a se alege după aceea.

Ideea reînființării eforturilor va fi salutată, credem, cu bucurie de toată suflarea aromânească. Ar fi de dorit însă ca eforturile, dacă se vor alege să fie alese numai din popor și să aibe în conducerea chestiunii latitudinea, care o au eforturile celorlalte naționalități; iar să nu fie paravanul după care să opereze, ca în trecut „administrația” școalelor și bisericilor, aceea instituție ocultă, care a adus și aduce cele mai mari perturbări în mișcarea noastră națională din Turcia.

Cum lucrează grecii. La 15 aprilie a avut loc căsătoria unui român stabilit la Sofia, Nicola Peti cu fiica unui bun român din localitate, dl Chiriu Mitra Școdreanu. Căsătoria trebuia să aibă loc la paraclisul românesc. Grecii însă, au amenințat pe tatăl fetei și astfel a fost nevoit să facă cununia la biserica bulgară; căci grecii au lăsat să aleagă între biserica greacă și cea bulgară.

Aviz!

Abonații cari sunt în restanță cu plata abonamentului sunt rugați prin aceasta să-și achite toate datoriile până la 1 Iunie 1912 st. n.

După acest termen administrația ziarului nostru va trimite cu rambursă chitanță de abonament tuturor restanțierilor, în care caz va trebui să plătească și speșele împreunate cu aceasta încasare.

Indeosebi rugăm pe aceia cari sunt în restanță încă și pentru „Tribuna”.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

GONDA

▲▲▲ **Stabiliment de vestminte** ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 454.

Litere - Arte - Științe

CÂNTEC

(Unui mămunchi de flori).

Flori albe, flori catifelate,
Cine v'a strâns într'un buchet?
Cine v'a parfumat discret,
Flori albe, flori catifelate?
De cine sunteți adunate?

Din partea cui sunteți trimese?
Și ce solii ascundeți voi
In palidele voastre foi?
Din partea cui sunteți trimese,
Flori albe, scumpe și alese?

Voi sunteți ude, spuneți cine,
Legându-vă atât de strâns
De dorul meu în tain'a plâns?
Căci sunteți ude; spuneți cine,
Ș'adus aminte iar de mine?

Imi sunteți dragi și-ași vrea în glastre,
Frumoase, scumpe să v'asez,
Și să v'alint, să vă veghez,
Că-mi sunteți dragi; dar vai n'am glastre,
Atât de scumpe, de măiestre.

Flori albe, flori catifelate,
Eu sunt un visător nebun
Flori albe; unde să vă pun?
N'am glastre-atât de minunate
Flori albe, flori catifelate.

Liviu Coman.

O excursie de studii în Italia

De Ilie Marin

Zilele trecute s'a întors dintr'o călătorie de studii o societate, compusă din elevi ai liceului superior din Brașov și din vre-o câțiva profesori ai liceului acestuia. E mult mai important momentul decât s'ar crede la prima vedere, de aceea află de bine să insist asupra călătoriei acesteia chiar într'un jurnal ca „Românul”, ca cetitorii rândurilor de față să mediteze mai îndelungat asupra problemei și să contribuie, aceia, cărora le stă în putință, ca ideea călătoriilor de soiul celei de față să prindă rădăcini cât mai adânci la noi.

Înainte de toate, câteva amănunte asupra călătoriei brașovenilor. Au fost 29 de persoane, conduse de profesorul dr. Iosif Blaga.

Partea cea mai mare a excursioniștilor s'a recrutat din elevii clasei a VII-a liceală. O zi înainte de Florii, sâmbătă, în 30 martie n., au pornit din Brașov cu acceleratul. În duminica Floriilor au fost în Budapesta, unde au vizitat orașul condusi de studențimea română. Seara au plecat spre Fiume. De acolo, unde au sosit în 1 aprilie au întreprins o excursiune la Abbazia. Fiind marea adriatică agitată au urmat călătoria pe uscat, plecând în 2 aprilie, dim., la Venetia, cu acceleratul. Au ajuns în 2 aprilie în Venetia, trecând pe la granița Cormons. În aceeași zi au putut vizita insula și stațiunea balneară Lido. Până în 4 aprilie au admirat frumusețile Venetiei. Pe la Bologna, unde câțiva din excursioniști au intrat pentru scurt timp și în oraș, au ajuns în Florența, în seara de 4 aprilie. În timpul cât au stat aici, au vizitat și Fiesole. În duminica Paștilor — Paștile de acum au căzut, după cum se știe, împreună cu cele ale călindarului iulian — în 7 apr. dim., le-a fost dat să vadă Roma, unde au stat o săptămână încheiată. O excursie la Tivoli (în 11 apr.) și alta la catacombe (12 apr.) le-a dat prilejul să vadă împrejurimile Romei. În 14 apr. au plecat din „cetatea eternă” și în aceeași zi au ajuns în

Neapol. Orașul Pompei și vulcanul Vesuv le-au văzut într'o zi, în 16 apr. Pentru 17 apr., a fost stabilită plecarea spre casă. Așa s'a și întâmplat. Atingând Roma la înapoiere, au ajuns excursioniștii în Ancona dim. în 18 aprilie. De acolo au luat vaporul pe Marea adriatică, care era de astădată liniștită. Oprindu-se pentru câteva ore la Arad, au ajuns acasă, în Brașov, în 20 apr. toți sănătoși și veseli.

Nu este scopul acestor rânduri să descrie cele văzute de excursioniști în decursul celor trei săptămâni petrecute împreună. Rândurile acestea vreau numai să exprime dorința ca fapta aceasta națională frumoasă a d-lui profesor I. Blaga să aibe imitatori cât mai mulți.

Am zis „faptă națională” și subliniez acest cuvânt, fiindcă sunt convins, că ceea ce întreprinde d. Blaga de câțiva ani cu excursioniștii săi este vrednic de toată lauda. O activitate extrașcolară de prima ordine: Să te plimbi, tu, profesor de latină, de istorie și de psihologie, cu elevii tăi, cărora le-ai explicat pe băncile școlii din Brașov, planul Romei, înflorirea comercială a Venetiei, gradul înalt de cultură dela curtea Mediceilor din Florența, textul, în care descrie Pliniu cel tânăr erupțiunea vulcanului Vesuv, Vila lui Hadrian din apropierea Romei în Tivoli, în mijlocul frumuseților naturii — să te plimbi, zic, cu elevii tăi pe locurile descrise și să le arăți, în Roma, în Venetia, în Florența, în Neapol, în Tivoli, în Pompei, fermecătoarele regiuni, operele de artă rămase din evul vechi, pe cele din epoca renașterii italiene și, mai apoi, viața cea nouă, care pulzează pe toate cărările — este — cred — idealul unui profesorat. O misiune frumoasă, nobilă, care va tăia brazdă adâncă în viața noastră intelectuală.

La noi nu se ocupă mulți cu aranjarea unor astfel de excursiuni școlare. Doar inimosul d. profesor G. Precup din Blaj de a mai condus elevi de ai săi până în Venetia, în anii din urmă*).

Ceva sistematic, ceva ce să rămână în memoria elevilor pentru viața întreagă — a organizat până acum, la noi, d. Blaga. Zelul d-sale este de admirat. Laudele hiperbolice sunt disgrațioase și ne la locul lor ori unde ar fi scrise sau rostite, cine l-a văzut însă pe d. Blaga cum se îngrijește, ca un părinte, de elevii săi, cum se întreprinde pe la ambasade, pe la căile ferate, pe la direcțiunea vapoarelor pentru bilete cu preț scăzut, cine l-a urmărit cum plămănește planurile de călătorie, ca elevii săi să vadă tot ce este vrednic de văzut (și să vadă toate în lumină adevărată, explicate de ghizi conștiențioși, când puterile proprii nu mai ajung), cine l-a zărit chiar împărțind la mâncare, (da, și aceasta!) ca o mamă iubitoare, fiecărui elev, ca nici unul să nu fie desconsiderat, când nu era hotelul la îndemână, cine s'a convins, ca scriitorul acestor rânduri, despre serviciile aduse culturii noastre prin sădirea a tot ce este bun și nobil în inimile primitoare ale tinerilor noștri de 17—18 ani — acela va avea numai cuvinte de laudă față de profesorul, care-și cunoaște chemarea.

Ce ar fi mai comod pentru un profesor, care are destulă bătaie de cap cu orele sale de prelegeri oficioase — decât să-și „recreieze puterile”, cum se zice, (nu-i vorba, „recreierea” asta ține cam mult!) să-și „recreieze puterile”, jucând cărți cât e după prânza de lungă în casină? Mai cu seamă d. Blaga, care a văzut a cincea oară Italia după excursia de acum!... Și totuși... profesorul, care vede și simțeste că are o misiune de îndeplinit nu se lasă răpit dela postul său, ci lărgeste orizonturile elevilor săi în munca extrașcolară, care o îndeplinește.

De orizonturi de acestea mai lărgite avem noi nevoie în ziua de astăzi — de comparații, de

* (O excursie mai mică au întreprins școlile inferioare din Năsăud, până la Budapesta, luna trecută).

paralele cu alte culturi, de cunoștințe mai multe, ca să ne dispară micimea de suflet și credințele naive cuprinse de egocentrism ridicol.

Profesorul, care și-a îndeplinit misiunea cu scumpătate, afe mângâierea sufletească în roadele, cari le vede că răsar pe urma sămânței aruncate în brazda primitoare.

De ar fi cât mai mulți, cari să-l urmeze!..

NB. Cronicar fidel — trebuie să amintesc cu bucurie că dela Fiume încolo, în întreaga Italia, până la reîntoarcerea în patrie, excursioniștii brașoveni au fost întovărășiți de 12 teologi dela teologia gr.-or. din Caransebeș, conduși de profesorul dr. T. Ienciu, promotorul mișcării excursiilor în Caransebeș.

Audiența lui Lukács

Tratatul continuă.

Cari sunt categoriile contemplate de Lukács

— Situația politică —

În legătură cu drumul la Viena și audiența ministrului președinte, se anunță următoarele:

Ministrul președinte, Lukács a sosit la Viena sâmbătă seara și îndată după sosire a urmat o convorbire mai lungă cu ministrul de război Aussenberg. Duminică la amiază a fost primit în audiență specială la Schönbrunn. După audiență, care a durat o oară întreagă, Lukács l-a vizitat pe ministrul președinte austriac contele Stürgkh. Ziaristilor, cari l-au așteptat la ieșire, le-a răspuns următoarele:

— Nu pot să spun mai mult, decât că Majestății Sale i-am relatat despre chestiuni politice și administrative. Majestatea Sa m'a ascultat cu bunăvoință și a aprobat propozițiile mele. Încă azi mă voi înapoia la Budapesta ca să continui tratativele în chestiunea soluției.

Ministrul-președinte l-a vizitat azi, luni, din nou pe Iusth, deliberând cu el timp de un ceas. Corespondentul ziarului „Az Est” a obținut dela Iusth următoarele declarații:

— Guvernul are de gând să prezinte camerei proiectul de recruți cu 136,000 de recruți. În proiectele reformelor militare plusul de contingent e împărțit pe trei ani. Proiectul actual va cuprinde deci numai o terțialitate a acestui plus.

— Guvernul, probabil, va prezenta numai la toamnă proiectul reformei electorale. Proiectul stabilește cinci categorii electorale și anume: 1. În cea dintâi categorie vor fi cuprinși vechii alegători, cu limita etății de 25 ani. 2. În categoria a doua absolvenții școlilor medii, dela 24 de ani în sus. 3. În categoria a treia absolvenții de șase clase elementare, cari se mai împart în alte 11 categorii secundare. Ei trebuie să fi împlinit 30 de ani. 4. În categoria a patra vor fi cuprinși toți cei cari știu să scrie și să citească, dacă au locuit timp de-un an în aceeași localitate, dacă au 5—10 jugăre de pământ, dacă plătesc 10—20 coroane dare de stat, dacă plătesc 20—30 coroane dare de casă, ori dacă sunt meseriași, comer-

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

ce proporție însă nu ni-se arată. Numărul copiilor neînscrși la școală face 21. Sunt copii din părinți săraci, cari locuiesc afară de oraș pe la vii, prin maiere și cărămidării.

Între celelalte școli orașul a votat ajutoare și școlilor elementare românești și anume școlii de fete gr.-or. rom. 2467 cor., iar școlii de fete gr.-cat. rom. 667 cor.

Pentru scopuri școlare a jertfit orașul peste tot 16160 cor., iar pentru scopuri culturale 1410 cor. Fiind vorba de creșterea tineretului raportul ține să accentueze cu deplină recunoștință și mulțumită ajutorul binefăcător din partea „Reuniunii femeilor române” din Lugoj, care a instituit pe timpul de iarnă o „Cantină școlară, unde au primit gratuit 55 elevii sărmani dela școlile gr.-or. și gr.-cat. rom. din loc, prânz cald constând din 2 plesse; cu prânzul dat elevilor săraci s'au spusat laolaltă 1653 cor. Serviciul la servirea prânzului l-au împlinit cu multă bunăvoință damele din comitetul reuniunii.

Adunarea generală a „Solidarității” se va ținea în anul acesta, la dorința de repetiții exprimată a membrilor din părțile bănățene, probabil la Caransebeș. Cele două bănci ale noastre din acest oraș „Banca Poporală” și „Sebeșana”, ambele membre ale însoțirii noastre, în comună înțelegere, au intrat în privința aceasta deja în contact cu prezidiul „Solidarității”. Adunarea se va ținea în primele zile ale lui Iunie.

Censorii și acționarii români ai „Băncii Austro-Ungare”. Banca noastră de emisiune, precum se știe, are la toate filialele și agențiile sale colegii de censori, chemați a censura materialul de cambii, ce se prezintă băncii spre escontare. Dintre români aflăm între censorii „Băncii Austro-Ungare”, cari sunt funcții de onoare, pe următorii: Alexandru cavalier de Grigorcea și dr. Alexandru baron de Hormuzaki ambii la Filiala din Cernăuț; Ioan Dușoiu la Filiala din Brașov; Vasile Jurca și Ladislau Mihalea ambii la filiala din Sighetul Marmăției și dr. Ilie Beu, la filiala din Sibiu, în total deci 6 censori români.

Români aflăm între acționarii „Băncii Austro-Ungare” numai institutele „Bihoreana”, „Oradea-mare” și „Victoria”, Arad. „R. E.”

Prințul Albert Ghica în Cochinchina. Sunt vre-o șase luni de când ducele de Montpensier, prinț d'Orleans, a trecut prin România pentru a se duce în Extremul Orient. Ducele e un brav explorator și în această călătorie a sa avea de scop să exploreze câteva regiuni necunoscute în interiorul cărora nu putuse pătrunde într-o călătorie precedentă. Din România ducele n'a plecat singur; el a fost însoțit în întreprinderea sa, între alții, de prințul Albert Ghica.

După cinci luni și jumătate petrecute în Co-

chinina, ducele de Montpensier se întoarse în Europa. Agențiile prin cari au trecut în acele regiuni sălbatice ni-le povestește „Excelsior”. A putut reuși să-și asigure bunăvoința și încrederea moșilor, sălbat cii autochtoni cari sunt cei mai rebeli influenței civilizației. A pătruns până la dânsii împreună cu prințul Albert Ghica, „șeful casei foștilor prinți moștenitori ai Moldovei”, cum ne informează „Excelsior”. În cursul unei vânători, ducele, prințul de Suedia, și prințul Albert Ghica au fost atacați de o cireadă de tauri și au fost scăpați ca prin minune dela moarte. În definitiv, după numeroase dificultăți, toate învinse, ducele de Montpensier și însoțitorii lui au putut să-și împlinească întreaga lor misiune de explorații îndrăsnești.

La alergările de cal din Cernăuți cari au avut loc luni, cele mai importante premii au căzut de astădată în mâinile a doi ofițeri români, d-nii căpitan Grigorie Șuțu (București) și locotenent Victor Dombrowski (Botoșani). D-lui căpitan Șuțu îi s'a acordat onoare să participe la cursa pur militară de Steeplechase a ofițerilor locali. Lupta se dase pentru premiul de onoare, conferit de asociația ofițerilor, și 1.000 lei, oferiți de clubul sportiv. D. căpitan Grigorie Șuțu a parcurs distanța de 4.000 metri într'un zbor cu calul său „Cuddle”, ieșind învingătorul celei mai principale curse, cu premiul întâiu. Al treilea număr din programul alergărilor a trebuit să aducă și d-lui locotenent Victor Dombrowski un frumos succes. Cursa a fost steeple-chasse, pe o distanță de 3.200 metri. Și d-sa a bătut pe ceialți concurenți luând premiul întâiu de 1.000 cor. Cursa a fost făcută cu „Viforul”.

Bombă într'o carte. În Bulgaria nu de mult se lățise vestea, că membrii comitetului juneture pregătesc o serie de atentate în contra bărbaților politici bulgari. Știrea aceasta a aflat crezământ în opinia publică bulgărească într'atât că poliția s'a văzut silită să pornească o anchetă în fel și formă în chestiunea amintită. Ancheta a stabilit că de fapt turcii se ocupau cu gândul să răpună viața mai multor bărbați de stat din Bulgaria. În timpul din urmă opinia publică din Bulgaria era alarmată de următorul caz: Postul ministru, Genadiev, a primit deunăzi din Egipt un pachet ce conținea o carte intitulată „Istoria Armeniei”. Afacerea asta i-s'a părut suspectă lui Genadiev și în loc să desfacă pachetul, l'a dus la poliție. După ce un polițist l'a desfăcut cu mare băgare de seamă în fața mai marilor, s'a constatat că din carte numai scoarțele erau împachetate aci, pe când foile fusese scoase și înlocuite cu material exploziv. Guvernul bulgar a intervenit pe cale diplomatică pentru lămurirea chestiunii cerând guvernului turc anchetă grabnică. În Turcia se susține că nici guvernul și nici comitetul juneture nu are nimic comun cu conjurația plănuită împotriva lui Genadiev. În Bulgaria însă e gene-

rală convingerea că numita carte își are sorgiutea dela plenipotențatul comitetului tinerilor turci, Nassim, care petrecea pe timpul acela în Egipt și care, afirmativ, ar fi zis că Turcia nu se poate liniști până atunci, până când nu va nimici Bulgaria. O altă versiune bănuiește pe ofițerul Athanasos, care nu de mult s'a întors din Alexandria. Poliția a voit să-l aresteze, dar în timpul acesta Athanasos a dispărut. Se vorbește că ar fi trecut în România.

Mulțumită publică. În amintirea reposatului Vasile Chirtop din Câmpeni au binevoit a contribui la „fondul coroanelor eterne” administrat de reun. fem. rom. din Abrud, Abrudsat și jur; următorii:

D. deputat dr. Stefan C. Pop și soția Eugenia născută Macavei din Arad 30 cor., d. dr. Laurentiu Pop și soția Elvira născută Făgărășan din Abrud 20 cor., d-na Ana Filip, Abrud, și d. dr. Candin David Abrud câte 10 cor. Reuniunea le exprimă sinceră mulțumită și pe calea aceasta. Cu stimă Sabina Borzia, casiera reun.

Croaznic cutremur de pământ. Se anunță din Mexico: — Un cutremur de pământ a distrus jumătate orașul Zapotlan unde sunt 34 de morți; la Ciudad Guzman sunt 16 morți și 13 răniți; Vulcanul Pico Colima a avut o puternică erupțiune.

Insbruck. — Noaptea trecută s'a simțit un cutremur destul de puternic, care a durat câteva minute, fiind însoțit de sgomote subterane. Locuitorii au fost deșteptați din somn, tablourile căzură de pe pereți, ușile și ferestrele se deschideau dela sine. Pagubele sunt neînsemnate.

Vulturul și mașina de sburat. Ofițerii din armata franceză își frământă creierii ca să afle un mijloc de apărare contra aparatelor aeronautice în caz de război. Și le-a venit o idee, anume să folosească vulturii. Aviatorului Gilbert în sborul său dela Paris la Madrid i-s'a întâmplat, că l-a atacat în văzduhuri un vultur. În primul moment aviatorul francez s'a speriat, dar devenind atacul vulturului de tot periculos și-a scos revolverul și a împuşcat spre vultur. Detunătura revolverului l-a alungat pe vultur, dar aviatorul își perduse direcția drumului și a fost silit să se coboare, pentru că să se poată orienta încotro să meargă. Astfel aviatorul a fost întârziat în sborul său.

Ofițerii din Nizza au făcut încercare cu 6 vulturi în acest scop. Pe aripele unei mașini de sburat au așezat felii de carne și apoi au slobozit vulturii flămânziți. Experimentul a succes, vulturii au rupt în bucăți aripele mașinei. Ofițerii speră că vulturii și dacă nu vor distruge aparatul, totuș vor încurca pe aviator, făcându-i dificultăți în sbor.

Vulturii vor fi instruiți, ca să nu se sperie nici de zgomotul motorului, nici de detunătura împuşcăturilor. Rămâne însă o problemă de rezolvit.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(89)

— Urmare —

„Nu, — zise el, — astea-s niște ființe... niște ființe aparte... cu totul aparte. Pofteste numai puțin și încearcă de a prinde, de explica, de examina cu lupa, sfertul din ideile cari trec pe fruntea lor într'un sfert de oră; poftesca și cei mai îndemânateci. Ochiilor lor nu mai sunt un așa domeniu, că, dacă pătrunzi odată printr'un loc deschis înainte-ți, s'a isprăvit cu tine; nu e un cârlig așa de tare care să te poată scoate de acolo. Poftim, încearcă spre pildă a defini strălucirea catifelată, umedă, dulce, pe care o au ele în privirile lor apoi sunt unele duioase voluptoase sunt unele cari atrag, cari provoacă, cari bravează; sunt cari te mișcă până la nebulie, iar dacă inima d-tale se lasă să fie prinsă o clipă, poți foarte bine să zici adio sufletului d-tale.

Și la dreptul vorbind, la ce ne-am învățat atât în jurul cuvântului? femeile sunt jumătatea galantă a neamului omenesc, asta-i totul”.

Cicikof, fără a se opri la teza generală, reveni cu atât mai preocupat la chestiunea specială a

doamnei care îi putuse scrie epistola din dimineața acea. El așinti priviri mai vii și mai adânci, dar, în cele din urmă, convins, se încheie până la gât zicându-și: „Haide, e îmbulzeală, n'am să gâcesc!”.

Aceasta, de alt fel, nu micșoră de fel excelenta dispoziție în care se găsea. El schimbă cu destulă fericire vorbe grațioase cu mai multe doamne. Pavel Ivanovici, după ce se închină de o sută de ori la dreapta și la stânga, își trăsese mereu piciorul drept înapoi în forma unei mici coade de vulpe, apoi își aduse piciorul acesta înainte sub forma unei virgule.

Apucătura aceasta reuși eroului nostru, și doamnele erau încântate; ele descoperiau în el o infinitate de farmece, și mergeau chiar până în a-i găsi un aer foarte bine, un aer sigur, un aer brav, un aer martial; și nu puteau, de sigur, să caracterizeze mai bine admirațiunea lor decât gratificându-l cu o turnură militară. Ele ajunseră pentru aceasta la certuri, nu pentru păreri contrarii, ci din potrivă pentru identitate de sentimente cu privire la dânsul: observând aproape toate în aceeași vreme că ce se opria cu preferință în apropierea ușilor, mai multe, văzându-l că ia direcțiunea aceasta, se repezira deodată la scaunele așezate în apropiere, și cele două ori trei cari avură fericirea să prindă scaunele vacante auziră o ploae de vorbe nu din cele mai dulci curgând din gura soațelor lor, cărora această culme a neobrăzării le inspira o vie indignație.

Cicikof era atât de ocupat cu roiiu acesta de

femei, ori mai bine doamnele acestea îl ocupară și îi amăgiră atât de mult, vorbindu-i în fine și ingenioase alegorii, încât el se silea să le ghicească pe toate ca să răspundă la toate, cu sudoarea frunții sale, încât scapă din vedere datoria aceasta a conveniențelor care prescrie să mergi mai întâi să te prezinți domnei casei. El nu-și aduse aminte decât atunci când auzi glasul doamnei guvernatoarea însăși care era în fața lui de câteva minute.

Aceasta, cu un ton de politicoase muștrări, îi zise clătinând din cap: „Ah! Pavel Ivanovici, cum sunteți d-voastră!...” Nu v'ași ști raporta în termeni proprii tot ce spuse doamna, dar era foarte grațios, foarte delicat, ca tot ceea ce pun în gura personagiilor lor romanele și nuvelele scriitorilor noștri cari, în dese lor picturi de saloane, se arată atât de perfect instruiți asupra manierelor și a limbajului adevăratului *bon ton*, încât după ei zadarnic s'ar mai încerca alții.

Eroul nostru era gata să răspundă și după toate semnele răspunsul lui n'ar fi fost mai rău decât acelea cari, în povestirile la modă, sunt puse în gura lui alde Zvoniski, Linski, Lidinn, Gremin*) și tineri și frumoși militari, când, ridicându-și ochii la întâmplare, el se opri ca încrămențit.

(Va urma.)

*) Personajii de romane la modă între 1835 și 1845.

Cum vor instrua ofițerii ca vulturii, să nu-i atace pe aviatorii lor, ci numai pe ai degenereților?

Pachet misterios. La adresa șefului de gară din Varsovia a sosit o ladă în care erau înmănușate 3 cadavre făcute în bucăți, și amare e cadavrul unui bărbat matur, al unei femei și al unei fetițe. Pachetul a fost dat la poștă în Kiev și cercetările poliției au și permis în această direcțiune. Până acum însă nu s'a putut stabili nimic precis și nici bănuț nu se poate măsura ce intențiuni a urmărit făptuitorul omorului, trimițând pachetul șefului de gară din Varsovia.

Carierele femeilor în Germania. Opinione publică s'a obișnuit să considere în general, ca una dintre caracteristicile de frunte ale femeilor germane, căsătoria lor. Femeile din Germania au reputația, că își jertfesc tot timpul pentru îngrijirea copiilor și a casei. Părerea aceasta, în urma datelor statistice mai recente, se va schimba în mod radical. Astăzi dintre femeile germane, în vârsta de 16—30 de ani, abia patruzeci de procente sunt măritate. Partea cea mai mare din restul de gasezeci de procente își câștigă pâinea zilnică prin muncă spiritală sau corporală. — situația lor devine în fiecare an tot mai grea. Câștigul lunar al unei femei se cifrează cu 60—80 coroane. Numai puține dintr'însele ajung, după muncă grea de ani întregi, la un venit de 120 coroane. La universitățile germane se înmulțesc tot mai tare numărul studentelor. Autoritățile școlare din Prusia se ocupă cu ideea, cum ar putea reduce numărul prea mare al femeilor dela universități.

O săracă bogată și rea. În Satu-mare trăiește o văduvă, despre care se crede, că e așa de săracă încât trebuie ajutată. Ea și primia din casa orașului în fiecare lună câte un ajutor în bani. Acum de curând s'a descoperit, că aro depuse la bancă 20 de mii de coroane, afară de aceea mai multe mii de coroane date cu cămătă foarte mare. Aflându-se despre aceasta, ea a fost arestată. Decând e în închisoare, mereu se înștiințează oameni năcăjiți, pe cari i-a împrumutat cu suma mică și camele foarte mari.

Pentru un câine. Un soldat de rând, dela reg. nr. 12 de husari, mergea cu trenul dela Timișoara spre Budapesta. Husarul ducea cu sine un câine. În apropierea stațiunii Monor câinele a scăpat din vagon; iar soldatul, deși trenul mergea repede, s'a aruncat după câine și a sărit din tren. S'a isbit însă cu atâta putere de pământ, încât a rămas zdrobit. Trenul s'a oprit; soldatul, rănit de moarte, a fost ridicat și transportat la un spital militar din capitală.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul col vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenle de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x A încetat! căderea părului, acelaia, care introducează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui Dr. Șepoțianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mărețea. De vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venusul”.

x Atragem atențiunea on. preoți și a bisericilor asupra turnătoriei de clopote a lui Egri Ferencz din Budapesta, str. Lehel Nr. 8 și în Kisgejócz (com. Ung). Numitul fabricant a primit și până acum numeroase scrisori de recunoștință pentru mărfurile lui. Reproducem dintre acestea una:

D-sale Dnui Egri Ferencz, Kisgejócz. (com. Ung). Din incredințarea parohiei gr.-cat. din Z-Velejte ti-duc la cunoștință, că parohia este foarte mulțumită cu cele două clopote comandate la d-ta. Drept aceea fii multămim călduros pentru că clopotele sunt executate artistic și au sunet admirabil, armonios și limpede. Cât de mare le este mulțumirea, se vede și din faptul, că prețul de 1000 cor. credincioșii l-au adunat în câteva săptămâni, și locuitorii din apropiere încă laudă mult clopotele noastre. Z-Velejte (com. Zemplén). Ioan Petricksó, curator. Gheorghe Matyaczkó, preot gr.-cat. Gheorghe Kmety, curator.

x Înainte de a vă cumpăra dulapuri de ghiță să vă interesați despre dulapurile executate în fabrica de dulapuri de ghiță a lui Gindert István. Budapesta, VI., str. Klapka Nr. 5, unde se capătă dulapurile cele mai moderne și mai bune, cu prețuri foarte ieftine. Catalog de prețuri în limba unghurească, germană ori franceză, cu provocare la ziarul nostru se trimete gra-tuit.

Culturale și sociale

Dare de seamă și mulțumită publică. Sub-sanaatul și pe această cale îmi țin de plăcută datorința a aduce mulțumit. acelor p. t. domni, cari au binevoit a suprasoivi cu ocazia cea petrecerii declamatorice-teatrale din 6 mai n. a. e. Alexandru Krausz notar, Vulcan 10 cor., dr. Valer Pocoli adv. Petroșeni 6 cor. 40 m. G. Damian comerciant, Vulcan 5 cor. Tiberiu Tomse, Vulcan 6 cor. Alex. Papp farmacist, Vulcan 6 cor. dr. N. Olariu advocat, Petroșeni 3 cor. N. Moravia comerciant, Petroșeni 3 cor. Nicolau Z-grav pictor, Uricani 2 cor. dr. Iacob Radu canonic, Lugos 1 cor. Popov Péter subinspector reg. de școli, Deva 1 cor. T. Muntean tipograf, Petroșeni 1 cor. Nicoale Tedoran preot, Coroiești 1 cor. Ioan Bora paroch, Petros 5 cor.

Pentru reuniunea învățătorilor români gr.-cat. din ținutul Hațegului, sunt cu stimă: Valea-Lupului, 9 mai 1912. Șerban Șerban, învățător v.-pres. reuniunii.

Farfara plugarilor din Vrani va avea un concert împreună cu teatru, duminică la 13/26 mai 1912 (în prinaa zi de Rossti) în sala d-lui V. Coșboci din Sasca-montană cu următorul program:

I. Concertul: Marș. Visul fetei, romanță populară de M. Petrica. „Raze de lună” potpourri de Sjkora. O idee, doină cu sol de Euphonium accomp. de orchestră de M. Petrica. Romänische Weisen, potpsuri de Sjkora. Nerodul și negustorul, declamațiune de A. Pan. Țiganul în căruță, dialog de I. Suci.

II. Teatru: „De năcaz”, comedie populară într'un act de Th. Speranța.
După producțiune urmează joc. — *Comitetul aranjator.*

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei precum este cunoscut obștei românești, a înființat, cu ani de zile înainte, un atelier de țesături cu cusături românești cu sediul în Orăștie.

Întru sprijinirea acestei instituțiuni culturale avizăm pe cei interesați ca atelierul reuniunii împrumută costume naționale de călători. — *D. Ardelean, secretarul reuniunii.*

ECONOMIE

Situațiunea financiară. Situațiunea pieței internaționale de bani în general este puțin schimbata dela ultimul nostru raport înconco. Totuș cercurile financiare privesc cu optimism în viitor și așteaptă o îmbunătățire simțitoare a situației în timp apropiat. Atât în Berlin, cât și London semnale de îndreptare se arata deja în tendința de scădere a discountului privat, care în Berlin, a cotat 3 1/8%, și în London 2 1/8%. Pe azi s'a așteptat chiar reducerea etalonului oficial la Banca Angliei. Dacă e și urmat aceasta sau nu, în momentul când scriam acestea încă nu știm.

În piața internă ameliorarea așteptată după ultime n'a urmat, cea contră situația s'a încordat lipsind efortele de bani din străinătate. În urma căderii discountului privat s'a crescut dela 4 1/2% la 4 1/4%. În Bulgaria — după cum total ofertele dela Viena — lipsa de bani s'a resimțit și mai mult și pierdut efectul său și asupra provinciei unde pe alocarea afacerilor stagnează în totul — din cauza lipsei și a scumpirii durabile de bani.

„Crisaun” institut de credit și de economii, sau pe cel în Brad. Pentru sunt se informasi noua emisiune de cazi a „Crisaun” din Brad, prin care capitalul a fost crescut dela Cor. 200,000 la Cor. 400,000 s'a terminat și a reusit splendid, subscrisorile se făcuse capitalul nou de Cor. 200,000. — Căznel acționar s'au de nominal Cor. 100 — a fost fixat cu Cor. 120 — pentru acționarii vechi și cu Cor. 180 pentru neacționarii. plusul de Cor. 20 — resp. Cor. 80 — întâind în fondul de rezervă al societății. Prin operațiune aceasta fondul de rezervă a crescut cu Coroane 40,000.

Averea proprie a institutului înainte de emisiune a fost de Cor. 405,000 (Cor. 200,000 capital

acc. și Cor. 205,000 fonduri). După terminarea emisiunii la finele anului 1913 „Crisaun” va avea capital de Cor. 400,000 fonduri de rezervă Cor. 205,000, spanul de emisiune Cor. 40,000 și dotația regulată a anilor 1912 și 1913 total circa Cor. 35,000, total deci Cor. 680,000, va să zică în curs de 2 ani averea proprie a „Crisaun” va crește cu circa Cor. 275,000.

Buna reușă a emisiunii maritată cu atât mai mult a înlesnirea, cu cât ea s'a făcut în aceste vremuri de criză financiară și pentru înțuia oară cu agla în favorul fondului de rezervă.

Cu ocaziunea ei social, ce se apropie de 1/2 milion. „Crisaun” va lăsa de sigur un avânt și mai mare în viitor, dar fiind că terenul de afaceri este bun și are conducători pricezători, devotați institutului și cu râvnă de muncă.

„Revista Economică”.

Bibliografie

A apărut:
românul basarabean — Pribegi în țara răpăită de — Dumitru C. Monaru cu uniațiunile cuprinse: partea I. Sosirea pribegilor în țara. — În casa de boer basarabean. Muzeul național rusești. — Mentalitatea acelor vremuri. Po doroghi stolbovoi — La țară. — Prin ștăpe și păduri. — Străini în țara lor! Partea II. O gospodăria potrivită, iar alta în miniatură. — O iarnă la Kișinău. — Coconagul Titu și Leneta. — De la Cipeșu la Petersburg prin Viena și Paris. — Stări de suflet. — În casa noastră. — La hotarul patriei. — Jăgal sub Cuza Vodă. Partea III. Intre surori și comanași. — Prințul Andrei se gospodărește. — Prefaceri. — Suferințele lui Titu! — Voluntarii ruși din răscolul tureo-sârbi. Titu se întoarce în patrie. — Titu se însoară. — Moartea lui Beizadea Alean! — Inchiere. — Se poate promana dela Institutul de arte grafice N. V. și Paulin & Co. Iași. Prețul 3 lei.

„Noua revistă română” de sub direcțiunea d-lui C. Redulescu-Moțru, cu următorul sumar: Noutăți: Situațiunea politică și dorințele M. Sale Regelui. — Sinuciderea a testative. Actuale: A. D. Xenopol: Contecorul răpirii Basarabiei. Ramiro Oriz: Giovanni Pascoli, Giovanni Pascoli: Aniversar (tr. sarab). Sociale: St. Antina: Refuzurile sociale la noi. (I. g. d-lui Neufte au). Critice: I. Brucker: Iotația filosofică și literară. Ștăruț: N. Einshlag: Psihologia B. G. I. Insemnări: Senaptelea chirilor. — Judaismul și capitalismul. — Vlăicu a sburat — Lăvăntămăntul religios. — Revista revistelor: Reviste: Ștudentin. — Zorile. — La Revue. La Courrier europeane. — Revue Contemporaine. Memento. Redacțiunea și administrația: București, calea Victoriei 62.

H. DURATZO
rost și atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantaezino (România).

POSTA REDACȚIEI
D. St. Petroci — Iași. Principalele librării cunoscute în noi, sunt următoarele: În Arad: Librăria discezană și librăria „Tribuna”; ambele pe strada Brancove Pașk (Dacă Ferencz ulca.) În Cluj: Librăria Muresian și librăria Cluj și comp. În Cornești: Librăria discezană. Orăștie, (ca năgurești Szászváros): Librăria Oraștie: I. E. Tieran.

națională.
Blj (ung. Balázsfalva): Librăria Arhidiecezană.
Ghebe (ung. Szamosújvár): Librăria A. Todoran.
Băgy (ung. Beldárys): Librăria Doina. Năgurești: Librăria M. Onisor.
Sibiu: Librăria Kraft.
Timișoara: Librăria Muresian.
Dnui St. C. Petroci — Iași și celorlalți cari se-au creat numărul de Paști. — Exemplele acestui anuătr sau epuizat.

Redactor responsabil: Al. Vasile Mălmăgian.

CORECTE (PROPISE)

încadrate cu motive de țesături foarte potrivite pentru dezvoltarea gustului estetic al școlărilor și întru toate vrednice a înlocui modelele străine obișnuite până acum. Se pot căpăta 100 cu cor. 1.60 + porto la Tipografia „DOINA” în Beiuș.

Un candidat de avocat

afiă aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile la

Dr. Desideriu Fülepp,
advocat, Vaidahun y ad.

De vânzare.

9 bucăți acții dela „Albina” cu dreptul de opțiune se afiă de vânzare. Adresa se poate afiă la administrația ziarului „Românul”.

Distins cu medalia de aur la expoziția din Paris!

Cel mai bun cosmetic este

CREMA SĂPUNUL PUDRA MARGIT

Cel mai bun și mai sigur mijloc în contra beției se capătă la

BRAUN ERNŐ

Farmacia la „SFÂNȚA TREIME”

Temesvár-Józsefváros, strada Bem nrul 30.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, caualizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. : : :

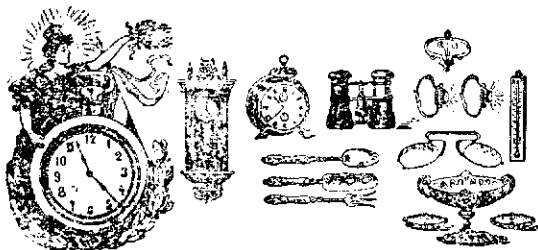
Prospecte gratis!

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros.
Filiată în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, prețis și ieftin. Serviciu conștiințios.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

VIRÁG és FARAGÓ

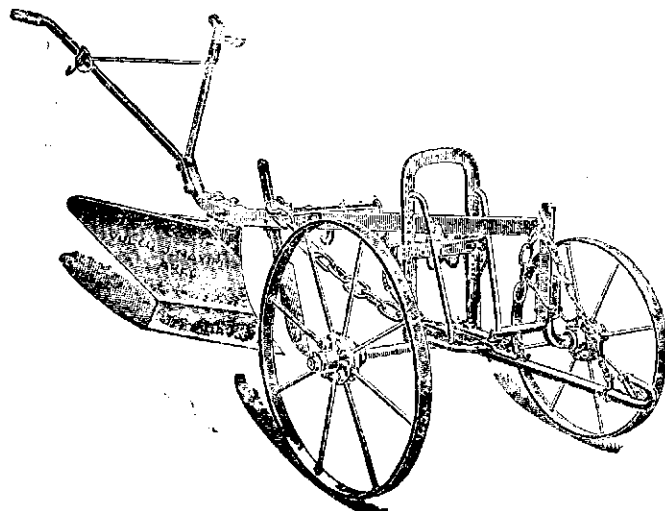
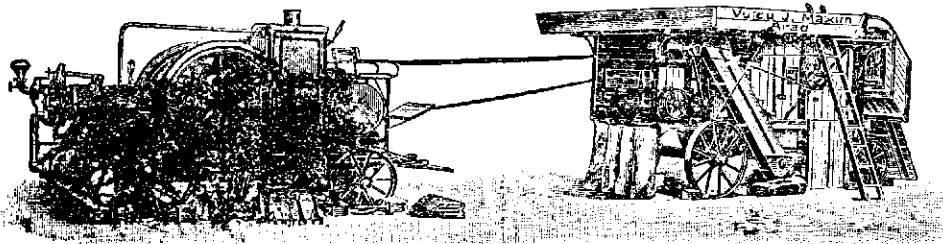
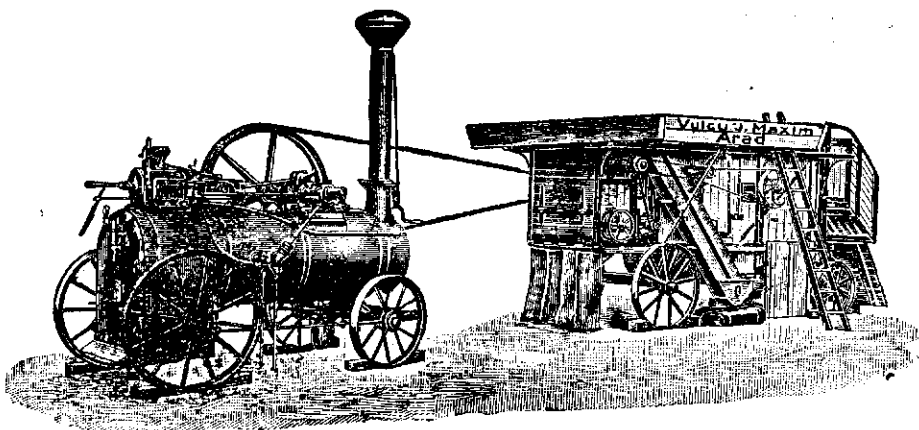
FABRICANT DE ARTICLI! pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE
BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PREȚURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG
DE PREȚURI GRATIS și
: : FRANCO : :

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarca locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lant, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzina. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagare sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-telnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Hotel „Central” în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită simț:

Augustin Csermák.

Comandele cu noș'a conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

EGRY FERENCZ turnătorie de clopote

BUDAPESTA, urmașul Pozdech și Thury.

FABRICA: VI., strada Lehel nr. 8/a.

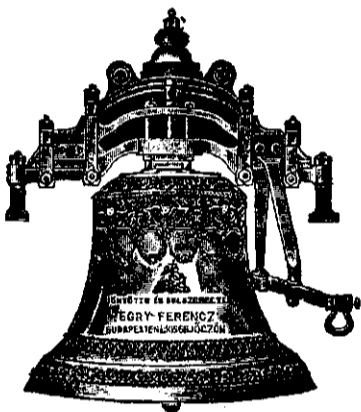
Fondată în 1847. — Telefon 25—37. — Fondată în 1847.

Fabrica: Kisgejőcön, Ungvárm. — Fond. în 1793.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE

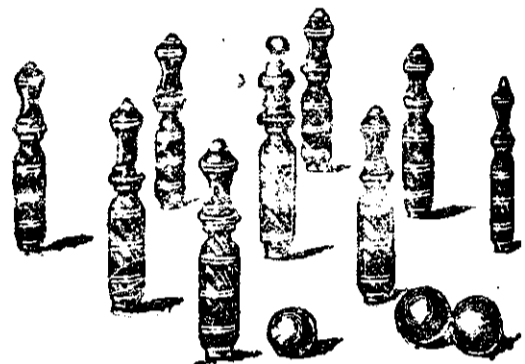
fabrică pentru aranjamente de clopote și clopotnițe după renumitul sistem ces. și reg. Pozdech.

Distins: Paris cu 3 medalii, Marseilles 1 medalie, Moscova 2 med. Viena 2 med. Budapesta 4 med. Seghedin 1 med. Alba-regală 4 med. Kecskemét 1 med. Cincibiserici 1 med. Hodmezővásárhely medalie de aur. La expozițiile reuniunilor economice din comit. Bichiș, regnicolară, din Győr industrială. Országos vas- és fémipar, cu medalie de onoare. Afară de acestea 3 cruci pentru merite, una dela mitropolitul din Sofia.

POLACSEK HENRIK, strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

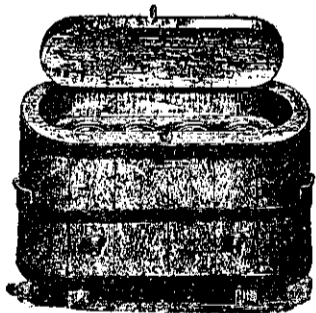
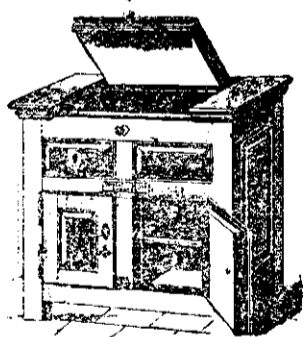

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi mici pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, curi pentru biliard, șahuri, domino, rame pentru șahuri în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în branșa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu măroase scrisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunii mele.

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimit gratuit.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarilor aradani”, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Cine dorește să cumpere

clavire bune, pianе sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszében) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

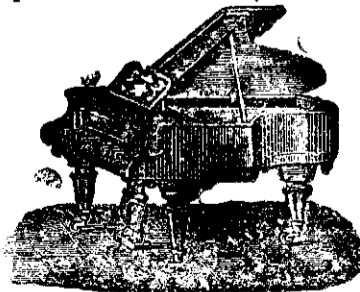
Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată dela artiști în broșură sau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturi se fac solid și ieftine!

GARANȚIE!

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-l évay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru cășapie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor scotese taxa numai pentru 5.

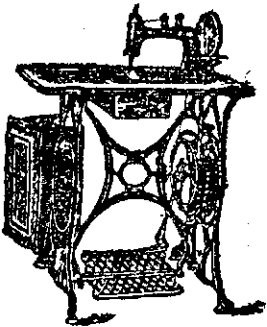
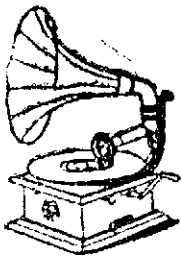

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comenzi și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafon etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

: Atelier de croitorie :
Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada lemnelor Nr. 63.

în casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis modestul meu

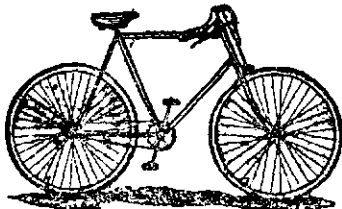
atelier de croitorie

în strada lemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepții, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de ștofe și alți articli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comenzile urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu osie, campanilară,

roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanție de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul.”

Dacă stropești cu „FORHIN”

- I ai mai puțină bătaie de cap,
- II a lucru mai puțin,
- III a cheltuială mai puțină!

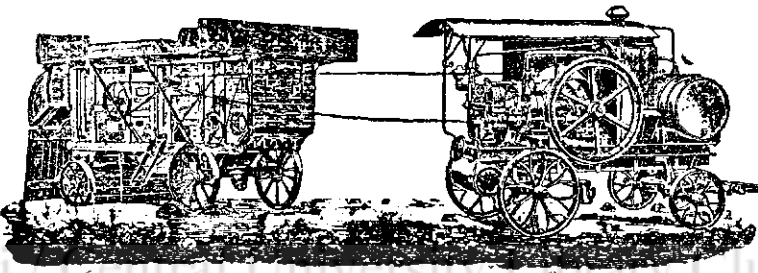
deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frânzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 93.

Fabrica de mașini și turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabrică
Șirul stâng al Begel nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt. Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dula-puri p. locomobile.

Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

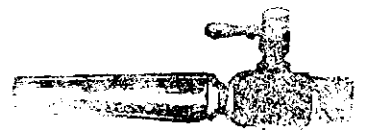

Liferează în țară și străinătate păpușii de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

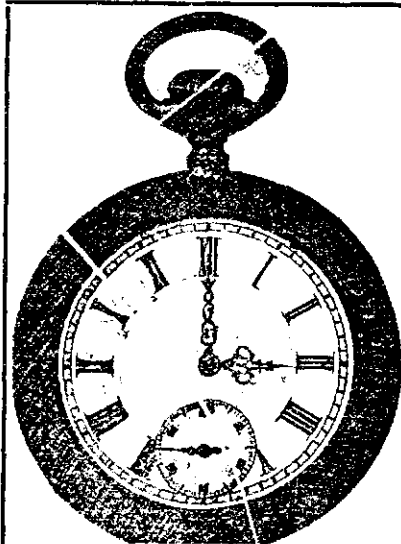
JOHANN SEIBEL

strungărie artistică aranjată pe putere de mașini în

Brașov, Str. Lungă-No 45.

Pregătește depozit copuri și pipe pentru buș, mai bună calitate, apoi daci, bile și șepce pentru biliard și popicarie precumși totfelul de picioare pentru masă, pelângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

Cele mai bune oroloage

Cele mai solide și juvaericele

cele mai moderne

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul!” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.
se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

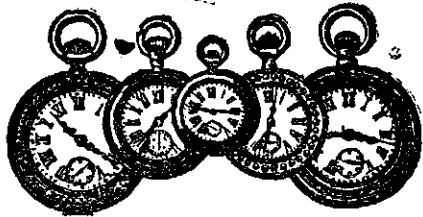
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispargasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și clasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Bumbera István,

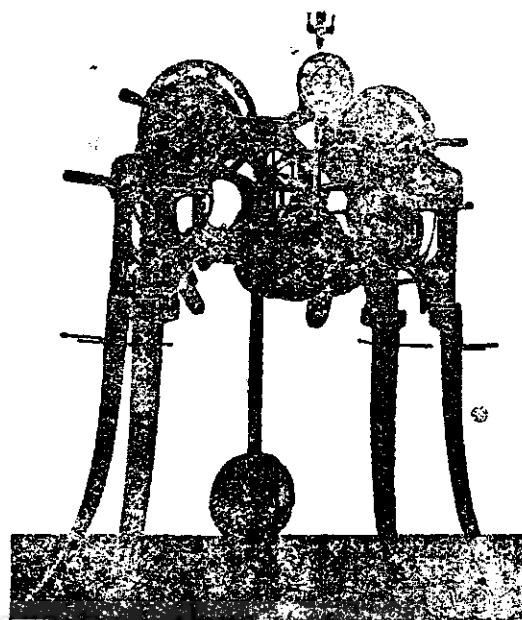
croitor civil și preoțesc,
croitorul preoțimei greco.-cat.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stofe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrate cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțesti și bisericesti.

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn
gr. Thorotzkai és Társa
Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VII, Sziv. u. 32

Pregătește

Clasuri pentru turn
din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime.

Clasuri principale și laterale electrice, clasuri vertizoare pentru școli și fabrici.

Clasuri pentru castele, căsărmi și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea clasurilor vechi în clasuri de turn cu salt de minut.

Cea mai mare și mai modernă fabrică de clasuri electrice și de turn din Ungaria.

Ciasornicarii permanenți ai capitalei și furnisorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet.

Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalie de aur și la expoziția asociației industriale din ară cu diplomă de onoare.

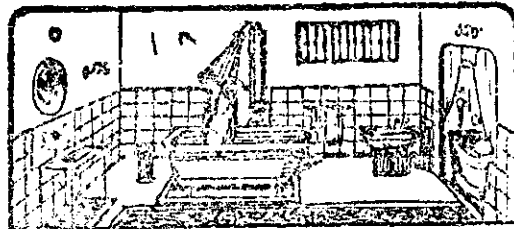
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. —

Engrosiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Premiat în 1889 la Paris. 1866 la Budapesta și încă alte 6 distincții.
Inființată la 1883. — Liferantul Tehnologiei reg. ung.

„UNIVERSAL”
fabrică de calapoade,
JUHÁSZANTAL, Békéscsaba

Măsură se ia la caz de lipsă după autopsie medicală.

Despărțământ separat pentru Ortopedie.

Ori-ce comande, chiar și după formă de gips.

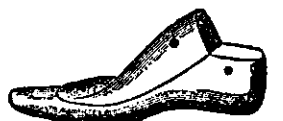
Fabricațiile mele sunt din lemn uscat, bine pregătite.

Scânduri de lucrat, scaune, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

Brevetele firmei »Universal« :

1. »Universal« pentru lărgirea încălțămintelor.
2. »Universal« calapoade, pentru cizme, mai ales ptu soldați, vânători și agricultori.
3. »Universal« mașini sistem nou.

Cereți CATALOG.

Dacă suferi în dureri de stomac,
dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.
folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

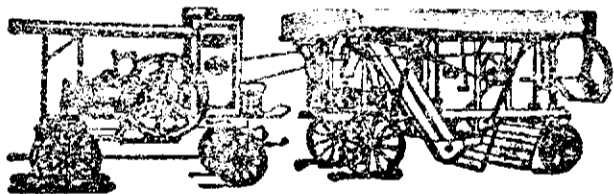
O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia
ROZSNYAY M.
A R A D.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător
construiește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF
FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!
Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

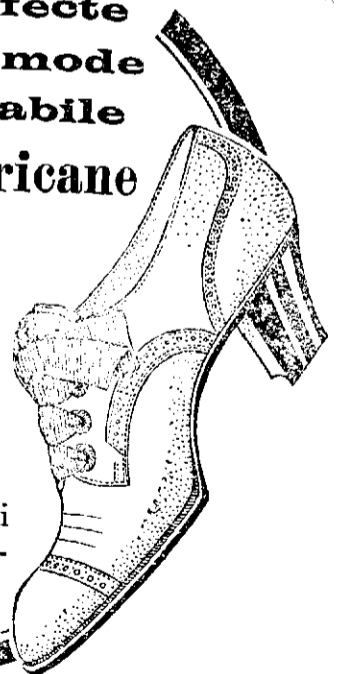
TELEFON 909.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Schwalb Adolf fia Vilmos

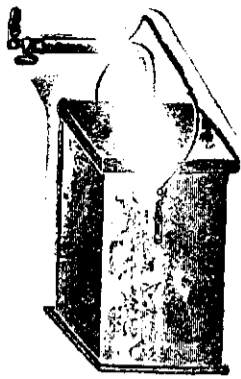
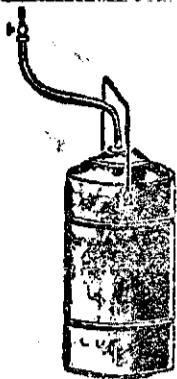
tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

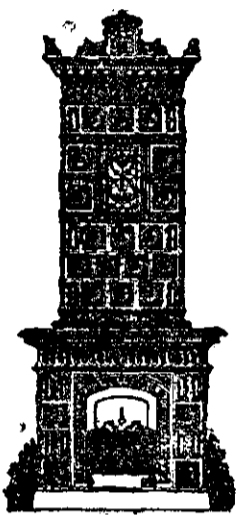
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fiert din căhăli albe și vinele.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comande primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Burgergasse Nr. 14.

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

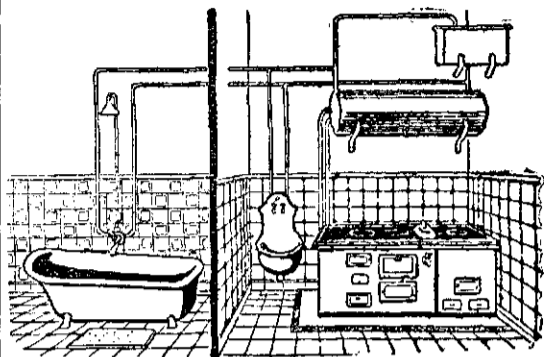
clouzetului rezistent la îngheț, invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public: vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la ori-ce lucrare!

Catalog și prospecte gratuit, fără obligamânt de-a cumpăra.

nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

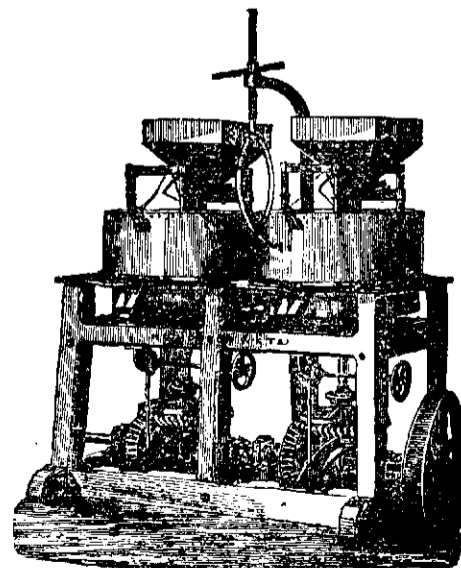
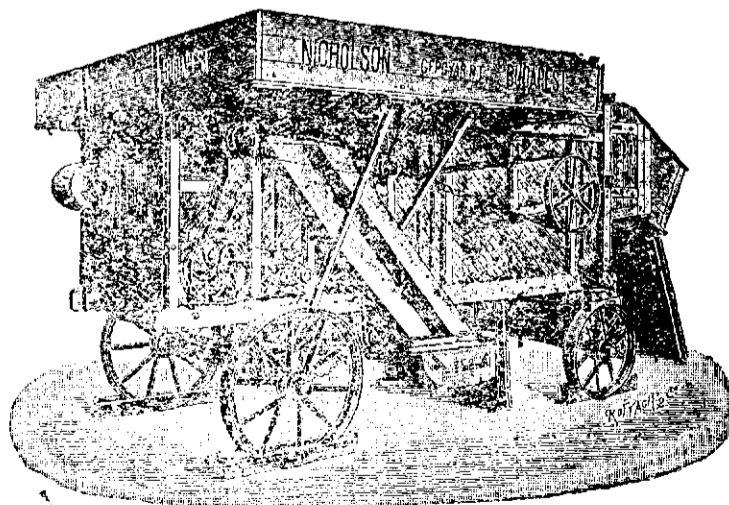
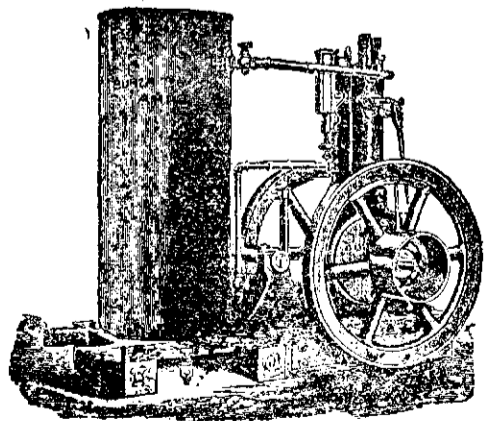
FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tot felul de mașini agricole aranjăm mori cu motoare, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de motoare cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucurosi, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter

„Catalog trimitem gratuit“.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.